Dublet PI 1176

TRANSNISTRIA CREȘTINĂ

REVISTA MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE IN TRANSNISTRIA

Harta administrativă a Transnistriei

ANUL I Nr. 1 IANUARIE–MARTIE 1942

Arhivele Statului Transnistriei Biblioteca

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

TRANSNISTRIA CREŞTINĂ

REVISTA MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE IN TRANSNISTRIA

APARE TRIMESTRIAL

Cu binecuvântarea Prea Fericitului NICODIM, Patriarhul României

Autorizaţia Guvernământului Transnistriei Nr. 14311.942

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA: Tiraspol, str. Pocrovscaia, colţ cu str. Comunistă

COMITETUL DE DIRECŢIE

Arhimandritul Iuliu Scriban	Preşedinte
Arhimandritul Antim Nica	Membru
Econom Teodor Rudiev	„
Protoiereu Teodor Florea	„
Preot Alexandru Bogdăneţ	„

Secretar de redacţie: Pr. D. Portase-Prut

CUPRINSUL:

I. Articole

		Pagina
Scrisul nostru dela Nistru	*Arhim. Scriban* . .	1
Urme româneşti la Odesa din veac. XIX	*Arhim. A. Nica* . .	4
Grădina raiului	*Pr. T. Rudiev* . .	10
Bat clopotele până la Bug	*Pr. D. Portase-Prut*	15
Căsătoria şi divorţul în Rusia Sovietică	*Pr. M. Vasilaş* . .	17
Biserica lui Lipcovski	*Pr. T. Cuculschi* .	20

II. Documente şi însemnări misionare

Darea-de-seamă de activitatea Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria dela înfiinţare şi până la 31 Decembrie 1941	22
Darea-de-seamă de activitatea Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria dela 1 Ianuarie — 31 Martie 1942 .	30
Tabloul personalului bisericesc din Transnistria	35
Spicuiri din activitatea protoieriilor	50
Din viaţa mănăstirilor	62

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

ANUL I IANUARIE—MARTIE Nr. 1

TRANSNISTRIA CREŞTINĂ

REVISTA MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE ÎN TRANSNISTRIA

Apare cu binecuvîntarea PREA FERICITULUI NICODIM, Patriarhul Romîniei.

Scrisul nostru dela Nistru

Avem de lucrat berechet în tot întinsul ţării Nistrului, dela Odesa în sus până la Jmerinca în jos. Dar e vorba nu numai să lucrăm Intre noi, ci să spunem şi la altă lume ce facem noi aici. Pentru aceasta unii din ostenitorii noştri pe câmpul bisericesc dela Nistru până în Bug s'au gândit să înfiinţeze o revistă prin care 1. să vestească şi altora ce lucrăm noi aici, *2.* să dea îndrumări fraţilor care se află la treabă pe acest ogor.

Noi cu dragă inimă am încuviinţat să iasă la lumină această tipăritură, socotind că va avea de povestit destule lucruri bune şi frumoase. In deosebi se cuvine să veselim pe cetitori prin povestirile despre râvna creştinească a credincioşilor din aceste laturi. Despre ea scrie atât de simţit, cu slove chirilice, ziarul „Glasul Nistrului“ *dela 18 Martie, sub numele de* „Evlavia Transnistriană“. *Apoi astfel de trăsături creştineşti sunt de povestit aici, pentruca cetitorii să guste gânduri şi simţiri din cele mai curate, despre sufletul închinătorilor din aceste părţi. Prin aceasta, vestirile de aici vor lucra ca o frumoasă noutate în sânul vieţii româneşti. Ele vor învrâsta printr'un adaos proaspăt treburile obişnuite ale vieţii bisericeşti. Se va vedea partea deosebită pe care o duce lucrul Transnistriei.*

Cetitorii vor putea vedea munca misionară, pe care în viaţa obişnuită nu aveau prilejul s'o cunoască şi preţuiască.

Această tipăritură însă nu va fi numai pentru alţii, ci şi pentru noi. In adevăr, mulţi din cei ce păşesc acum pe ogorul

R 44093/1968.

Arhivele Statului Bucureşti BIBLIOTECA

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Urme româneşti la Odesa din veacul XIX-lea

Cu rosturile noastre misionare în Transnistria, adesea suntem nevoiţi să umblăm pe drumuri şi să îndurăm greutăţi. Avem însă mângâierea că nu alergăm în zădar, iar poporul, cum ne vede, ne primeşte cu multă dragoste. Mai avem şi altă bucurie. Umblând aşa pe locuri necunoscute şi prin lume felurită, întotdeauna afli şi înveţi câte ceva nou.

In cursul acestei ierni de multe ori a trebuit pe viscol şi ger amarnic să mergem la Odesa, pentru sfinţiri de biserici şi alte treburi. Dar câte lucruri noui şi interesante n'am aflat acolo, numai în legătură cu trecutul nostru.

Am tresăltat de bucurie când am aflat că pe locul unde stăm noi pe malul mării, la Odesa, la casa arhierească, a locuit mitropolitul Gavriil Bănulescu şi că el este chiar unul din ctitorii Odesei.

Aici a trebuit să aflu că acest strălucit ierarh român, în anul 1794, a luat parte la întemeierea Odesei, sfinţind portul şi vatra acestui oraş, ce se numea pe atunci Hagy-Bey.

Cunoşteam multe despre mitropolitul Gavriil, despre ostenelile lui în felurite părţi, dar nu mă dumiream bine ce a căutat acest ardelean din Năsăud la Odesa. Cercetând mai bine, am aflat că mitropolitul Gavriil în anii 1793—1799 a cârmuit eparhia Ecaterinoslavului, ce cuprindea şi ţinutul Oceacovului, până la Nistru. Oraşul Odesa intra sub oblăduirea sa pastorală.

Grija sa pentru bunăstarea şi orânduirea vieţii religioase a acestui oraş era mare. Aceasta se vede din faptul că, în anul 1794, el binecuvântează întemeierea celei dintâi biserici a Odesei, de lemn, cu hramul „*Sf. Nicolae*", iar în anul următor pune temelie la 4 biserici.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Din acestea numai una singură mai vecuieşte până astăzi. Este frumoasa biserică grecească, aşezată în mijlocul oraşului. După plecarea bolşevicilor, biserica a fost cu grabă înoită şi adusă în bună stare. Apoi a fost sfinţită din nou de I. P. C. Arhimandrit Iuliu Scriban, Şeful Misiunii transnistriene şi încredinţată iar credincioşilor greci ai Odesei.

Dealtfel trecutul acestei biserici mai are şi alte legături cu noi. In trecut a primit danii însemnate dela familiile Moruzi şi Ipsilante. Sub zidurile bisericii a fost înmormântată doamna Elisaveta Ipsilante, soţia lui Constantin Ipsilante, în 1811. Bolşevicii însă au pângărit acest mormânt, împreună cu ale altor câţiva ierarhi, înmormântaţi tot acolo.

Dela eparhia Ecaterinoslavului mitropolitul Gavriil se mută în 1799 pe scaunul de mitropolit al Chievului. Dar nu stă mult. In anul 1803 demisionează şi se retrage la Odesa, unde stă până în 1805. Puţine lucruri ştim despre îndeletnicirile din acest timp ale mitropolitului în retragere.

Din nou dăm de urmele lui la Odesa după 1813, când vine pe scaunul de mitropolit la Chişinău. Oblăduirea sa se întindea, în afară de Basarabia, asupra ţinutului Oceacovului, care a fost deslipit de eparhia Ecaterinoslavului şi alăturat Basarabiei.

Ţinutul acesta cuprindea toată partea de miazăzi a Transnistriei, cu judeţele de azi: Odesa, Ovidiopol, Tiraspol, Dubăsari, Ananiev, Golta, Berezovca şi Oceacov.

Stăpânirea bisericească a Basarabiei asupra ţinutului Oceacov a dăinuit dela 1813 până la 1837, când s'a alcătuit eparhia Hersonului şi Tauridei. Atunci ţinutul Oceacovului a fost dat acestei eparhii.

Aşa dar sudul Transnistriei, în care sunt aşa de mulţi moldoveni, a făcut parte, timp de 24 ani, din trupul mitropoliei Basarabiei. [1]

In această scurgere de vreme, în fruntea bisericii basarabene au străjuit mitropolitul Gavriil Bănulescu şi urmaşul său Arhiepiscopul Dimitrie Sulima. Grija lor de păstori duhovniceşti

1. Legăturile noastre mai vechi cu ţinutul Oceacovului să se vadă în lucrarea lui I. Fraţman: „Administraţia bisericească la Românii transnistrieni dintre Nistru şi Bug". Chişinău, 1920.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

fără îndoială că s'a îndreptat în chip deosebit asupra Odesei, ca port la mare şi oraş comercial, cu multă îngrămădire de oameni.

Din ostenelile lor dela Odesa se mai păstrează şi azi, ca mărturie trează a închinării noastre ctitoriceşti, mănăstirea cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" din mahalaua *Bolişoi Fontan.* Această mănăstire se găseşte ca la 12 km. înafară de oraş, pe malul mării. Cu oraşul are necontenit legătură de tramvai şi şosea. E o aşezare de care ţi se lipeşte inima, pentru liniştea pe care o găseşti acolo, în preajma unei metropole şi pentru frumuseţea locului. Valurile mării bat până sub zidurile mănăstirii. Priveliştea asupra mării este plină de farmec.

Ceiace îndeosebi m'a interesat, este trecutul acestui aşezământ, legat atât de chiriarhii Basarabiei, cât mai ales de numele românesc al lui Alexandru Tăutu. Acesta din urmă, boier moldovean, avea o mică moşie pe malul mării, lângă Odesa. El nutrea dorinţa să zidească pe moşia sa o biserică şi să facă un far. Acest gând l-a mărturisit mitropolitului Gavriil în 1804, pe când acesta se afla în retragere la Odesa. Dar mitropolitul n'a luat într'adins cele spuse de dânsul.[1] Tăutu însă se ţine hotărît de acest gând, sădeşte 25 ha. cu livadă şi în 1813 dăruieşte averea sa mitropoliei din Chişinău.

Mitropolitul primeşte dania cu gândul să facă pe acest loc un mitoc pentru chiriarhii dela Chişinău, ca să aibă unde se odihni, când vin la Odesa. Apoi făgăduieşte să facă, potrivit dorinţei ctitorului, o biserică şi un far, care să lumineze calea corăbiilor rătăcite.

Sub supravegherea sa a fost zidită biserica mare, ce se găseşte şi azi, cu hramul „Sf. Adormiri"; s'au ridicat case pentru mitoc şi s'a întins gospodărie. A fost făcut şi farul, dar curând s'a dat pe seama autorităţilor mireneşti, ca să-i poarte de grijă.

Fiindcă-i venea mitropolitului peste mână să gospodărească acest mitoc, se hotărăşte în 1820 a-l preface în mănăstire de călugări. Dar el nu s'a învrednicit să o vadă. Căci încuviinţarea dela Sf. Sinod a venit abia în 1824, când nu mai era în viaţă.

1. Cf. Protoiereu S. Petrovschi: Catedrala oraşului Odesa (în ruseşte). Odesa, 1908 p. 99.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Cel dintâi stareţ al mănăstirii a fost arhimandritul Teofil, profesor de religie la liceul Richelieu din Odesa. Ca semn de deosebită dragoste faţă de această mănăstire, Sf. Sinod a hotărît ca stareţii ei să poarte la slujbe *dicher* şi *tricher* şi la vohodul mare să primească sf. Daruri în uşile împărăteşti, asemenea arhiereilor.

Mai târziu s'a rânduit ca unul din vicarii eparhiei să fie şi stareţ al acestei mănăstiri.

Bolşevicii, când au venit, au închis-o şi i-au pricinuit pagube însemnate. Astăzi se lucrează mult pentru scoaterea ei din ruină şi aducerea în bună stare.

* * *

In a doua jumătate a veacului XIX-lea întâlnim alte nume româneşti, care au lăsat urme însemnate la Odesa şi pe care târgoveţii de acolo şi acum le pomenesc cu drag. Mă gândesc îndeosebi la Alexandru Sturza şi la urmaşii lui, cari s'au legat de Odesa prin fapte creştineşti, ce dăinuiesc până astăzi.

Aşezământul Sturza şi *biserica Sturza* varsă aproape de o sută de ani balsamul alinărilor sufleteşti şi trupeşti asupra locuitorilor Odesei. Toată lumea le cunoaşte şi te poate îndruma, dacă vrei să le vezi la faţa locului. Acestea sunt roadele ostenelelor prinţului Alexandru Sturza, văr cu domnul moldovean Mihai Sturza şi care şi-a petrecut la Odesa o parte din viaţă.

Alexandru Sturza s'a născut la Iaşi în 1791. Tatăl său, Scarlat Sturza, a avut moşie în Basarabia şi a fost cel dintâi guvernator al Basarabiei. Om de cultură aleasă şi de o caldă simţire creştinească, Alexandru Sturza este unul din cei mai străluciţi bărbaţi pe care i-a dat neamul nostru. El a cunoscut de aproape cărările străinătăţii, având felurite însărcinări diplomatice.

Cu ţara noastră a păstrat strânse legături. In 1828 a venit la Bucureşti ca reprezentant diplomatic al Rusiei. Mai târziu, în 1843, vine la Iaşi, chemat de vărul său Mihai Sturza. Atunci a fost numit epitrop al seminarului dela Socola. Sub îndrumările sale seminarul acesta capătă o nouă organizare. Grija sa pentru această şcoală n'a încetat nici după întoarcerea sa în Rusia. Un biograf al lui Sturza, arătând legăturile lui cu seminarul dela Socola, scria în 1859:

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

„Influenţa sănătoasă, pe care el a revărsat-o aici, a ajutat în mare măsură la trezirea duhului naţional, ce a isbucnit aşa de strălucitor cu prilejul întâmplărilor de mai dăunăzi din Moldova".[1] Făcea aluzie la mişcarea naţionalistă, ce a dus la unirea din 1859.

In 1830 Alexandru Sturza se retrage din viaţa publică şi se aşează cu traiul mai mult la Odesa. Continuă însă a lucra în ogorul publicisticei creştine. Cei din urmă ani ai săi au fost închinaţi slujirii aproapelui, prin înfiinţarea *aşezământului*, care-i poartă şi azi numele. El moare în 1854 şi e înmormântat în Basarabia, la Manzâri.

Alexandru Sturza ne-a lăsat mai multe scrieri originale de teologie şi câteva traduceri în franţuzeşte din scriitorii ruşi. Prin aceste traduceri el a căutat să facă cunoscut Ortodoxia şi în Apus.

Aşezământul Al. Sturza a fost înfiinţat în 1850, deşi lucrările pregătitoare au început cu doi ani mai de vreme. Era alcătuit la început dintr'un spital, cu mai multe secţii, în care se primeau bolnavii lipsiţi de mijloace şi se dădeau medicamente fără plată.

Pe lângă spital s'a înfiinţat un institut de surori de caritate, care să îngrijească de bolnavi. Mai târziu s'a făcut şi un spital de copii şi un orfelinat. Aceste aşezăminte erau toate adunate în jurul bisericii Sturza, cu hramul *„Maica Domnului a celor îndureraţi"*.

Pe an ce trecea, *aşezământul* lui Sturza îşi lărgea lucrarea şi se făcea tot mai cunoscut şi preţuit. In 1889 îşi întinde lucrarea la Cetatea-Albă, în Baserabia, unde trimete o echipă de 8 surori de caritate.

După încetarea din viaţă a întemeietorului, conducerea aşezământului a fost încredinţată urmaşilor săi Gagarin-Sturza. O coborîtoare din familia lui Al. Sturza trăieşte şi astăzi la Odesa. Este baronesa Olga von Rosen, în vârstă de vreo 50 ani. Dorinţa ei este să vadă din nou aşezământul în starea, în care a fost înainte de venirea bolşevicilor.

---

1. Oeuvres postumes religieuses, historiques, philosophiques et littéraires d'Alexandre de Stourza. Paris, 1859, p. 22.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Mai sunt încă în viaţă şi 6 surori de caritate, din cele care au lucrat înainte la această instituţie. Şi ele aşteaptă şi cer să se deschidă din nou aşezământul.

Baronesa von Rosen ne-a trimis o scrisoare de curând, în care spune printre altele:

„Sunt strănepoata lui A. Sturza şi mi-e dor să văd iar pe picioare acest aşezământ, aşa cum l-a dorit întemeietorul. Familia mea n'a pierdut niciodată legătura cu această instituţie. Prinţii Gagarin au fost fără întrerupere epitropii ei, iar tatăl meu a lucrat aici ca medic.

Numai că starea mea, în urma celor petrecute, nu-mi îngăduie să iau parte la restaurarea materială a aşezământului"...

Ea ne roagă să vestim această dorinţă a ei în Ţară, celor ce poartă numele lui Sturza. Poate că se vor interesa şi vor veni cu o mână de ajutor. Şi încheie:

„Sunt încredinţată că restaurarea acestui aşezământ, care împlineşte aproape o sută de ani, va sluji la preamărirea Patrielor familiei Sturza". . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Şi noi credem tot aşa.

Arhimandritul **Antim Nica**

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

„Grădina Raiului"

Impresii dintr'o călătorie misionară la Lipeţcoie, jud. Râbniţa

Imi aduc aminte ce mare vâlvă a stârnit, printre moldovenii din Basarabia în anii 1910—1911, vestea despre apropierea sfârşitului lumii şi că vor „seca" toate fântânile; numai cele săpate în chip deosebit de oameni aleşi, evlavioşi şi neprihăniţi vor avea apă din belşug la ziua de apoi. Bărbaţi cu bărbi lungi, îmbrăcaţi în cămăşi curate lucrau cu zor la mari adâncimi cu lumânări aprinse, săpând aceste fântâni. Apoi preotul satului săvârşia sfinţirea apei adunându-se toţi creştinii.

Mişcarea aceasta „îmbucurătoare", după raportul misionarului eparhial din Chişinău, pe atunci Păr. Teodosie Chirica, ia proporţii nebănuite. Peste câţiva ani în 1912—1913 se încep pelerinagii în masă la Balta, unde „părinţelul" Inochentie trăeşte şi „săvârşeşte minuni". Nu ştiu ce fel de minuni făcea ieromonahul Inochentie, despre care se spune că ar fi avut darul de a ipnotiza, una susţin acuma, cu toată tăria, că moldovenii din Transnistria, unde toţi preoţii săvârşiau cele sfinte în ruseşte, când au auzit un cuvânt de mângâiere sufletească în limba înţeleasă lor, au lăsat toate la o parte şi au mers după el, ca după Dumnezeu. Femeile, care nici până astăzi n'au învăţat ruseşte, îl adorau şi venerau, erau fanatizate, zăpăcite şi năucite, cu atât mai mult că Inochentie era şi foarte frumos şi plăcut la chip.

Iată de ce, când autorităţile au luat măsuri administrative, transportându-l la Cameniţa (Kameneţ-Podolsc), Petrozavodsc şi mănăstirea Murom, mişcarea nu s'a stins, ci dimpotrivă, mii de

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

adepţi şi adepte din toate colţurile Basarabiei şi Transnistriei au mers după „părinţelul" lor. La Cameniţa, Inochentie era învinuit că s'ar fi numit pe sine *Hristos întrupat*, iar după surghiun în nordul Rusiei adepţii au răspândit svonul că „ar fi înghiţit hulubul", devenind *Duhul Sfânt întrupat*. Autorităţile bisericeşti pe lângă cele arătate mai sus, îl învinuiau că ar fi căzut în starea de „manie religioasă", iar Inochentie la Petrozavodsc, înainte de a fi condamnat, a dat o declaraţie, prin care se lepăda de învăţăturile greşite din trecut. Pentru a întoarce la căminurile lor pe creştinii plecaţi în toiul iernei în nordul Rusiei, a fost rânduit păr. Vasile Gumă, preot vrednic, pe vremuri consilier eparhial. Câteva sute de moldoveni au fost internaţi în spitale, bolnavi şi sleiţi de puteri. Inochentie e ţinut timp de mai mulţi ani sub pază.

Numai războiul mondial şi măsurile hotărîte ale misiunii din Basarabia au oprit puţin mişcarea. Prietenii şi rudele nu dormeau şi în urma mijlocirilor făcute prin atotputernicul şi faimosul Rasputin, ieromonahul Inochentie e slobozit. Bucuria lor era de nedescris. După întoarcerea din surghiun, cea dintâi grijă a fost să sădiască „Grădina raiului", în depărtare de 5 chilometri de Lipeţcoie, jud. Râbniţa. In acest scop oamenii lui Inochentie adună sume mari, iar trei gospodari din Lipeţcoie anume: Gherasim Mardari, Cornea şi Sinică dăruiesc 150 hectare pământ de plugărie unde se sădeşte „grădina raiului", mare de tot, cu livadă de pomi roditori ca la 25 hectare, 5 ha. viţă de vie, cu „Scăldătoarea Noului Siloam" în mijlocul „raiului", spre care ducea dela biserică o scară cu zeci de trepte de marmoră albă. Vara, în fiecare dimineaţă, Inochentie, se spune, se scălda cu o soră aleasă, iar apoi o mulţime de femei şi copii se năpustiau spre scăldătoare pentru a-şi spăla păcatele trupeşti şi sufleteşti. S'au zidit 3 biserici mari: una deasupra pământului, a doua în subterană şi a treia cu o mulţime de chilii în peşteră (subterană), după modelul peşterelor Pecersca din Kiev, în care încăpeau peste 800 persoane. Revoluţia şi mai mult a mişcat pe inochentişti, cari îşi aduceau aminte de „prorociile" părinţelului, despre detronarea împăratului Nicolae şi sfârşitul Rusiei. Lucrul acesta pe mulţi ţărani basarabeni i-a hotărît să-şi vândă pământul cu un preţ de nimic, şi-au luat vitele şi cele trebuitoare

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

gospodăriei şi şi-au săpat bordee lângă *grădina ratului.* Spre sfârşitul anului 1917 s'a alcătuit un sat de vreo 2500—3000 gospodari, cari locuiau în mănăstire şi pe lângă ea. Cazacii bolşevizaţi, întorcându-se de pe front, au poposit la Lipeţcoie şi văzând „raiul", l-au silit pe Inochentie să bea otravă.—*„Să vedem dacă într'adevăr eşti Duhul Sfânt"*—îşi băteau joc de el cazacii. Inochentie a murit şi a fost înmormântat în biserica subterană. Pentru a cerceta la faţa locului cele întâmplate cu Inochentie, au fost orânduiţi de stăpânirea eparhială din Chişinău păr. Ioan Andronic şi misionarul Scvoznicov. Păr. Ioan Andronic, în articolul „Pro domo sua", tipărit în revista „Luminătorul" pe anul 1918, întăreşte vestea despre moartea lui Inochentie, descriind amănunţit cele văzute în „rai".

Toate cele de mai sus, ca în film îmi treceau prin minte şi înaintea ochilor mei: viaţa furtunoasă, plină de păţanii a sbuciumatului Inochentie, surghiunul şi moartea năprasnică; până şi călătoria obositoare a celor 2 misionari, asemănându-se cu a noastră, căci 2 zile au trecut, până ce am ajuns din Tiraspol cu trenul la Birzula. Dar ce să faci, aşa-i vieaţa de misionar!

Noroc de tovarăşul de drum Maxim Pugacev, cu care mai schimbam câte o vorbă şi ne încurajam unul pe altul. Am poposit la Birzula, pe un ger îngrozitor. In drum spre casa parohială ajungem din urmă trei creştini, care mergeau în acelaşi cale. Auzind graiul lor *curat moldovenesc,* n'am mai putut răbda şi aflând că sunt din Lipeţcoie, la o depărtare de 15 km. de Birzula, am rugat să ne trimeată sanie din colhoz, căci alt mijloc de călătorie nu mai este prin părţile acelea, decât pe jos.

Cu mare bucurie ne-au întâmpinat moldovenii din Lipeţcoie-II şi nu-i de mirare: căci de 6 ani n'au avut preot, iar preotul din satul Lipeţcoie-I le este străin, căci nu ştie moldoveneşte. In cele trei zile am mărturisit şi împărtăşit elevii liceului moldovenesc cu 6 clase secundare din localitate, tineretul şi o bună parte din oameni în vârstă, în număr peste 1000 suflete. Mărturisirea şcolarilor am făcut-o în public, însoţită de catehizare. Când i-am întrebat *Rugăciunea Domnească,* mi-au răspuns că ştiu *„Ocenaşile"*. Un elev a rostit rugăciunea în ruseşte cu greşeli şi fără a pricepe vreun cuvânt; acelaş lucru s'a întâmplat şi cu maică-sa, care era şi ea de faţă în biserică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Ea mi-a spus că aşa a fost învăţată de bătrâni şi că preoţii în trecut făceau slujbele numai în ruseşte. In faţa mea, în cinci minute, copiii au învăţat în cor rugăciunea pe dinafară, rostindu-o a doua zi la Sf. Liturghie, spre vădita bucurie a părinţilor.

In cursul celor câteva zile, cât am ostenit în Lipeţcoie, m'am interesat de soarta „raiului" şi a oamenilor de acolo. După moartea lui Inochentie conducerea „obştei" o ia fratele său *Marcu Levizor*. S'au tipărit o mulţime de broşuri şi icoane la litografia Fesenco din Odesa pe cari Inochentie era înfăţişat ca Duhul Sfânt, alcătuindu-se pentru el un cult deosebit şi cu rugăciuni speciale. In 1920 moldovenii din Lipeţcoie s'au răsculat împotriva comuniştilor; femeile suiau mitralierele pe vaci, luptând contra bandelor roşii. Sub conducerea lui Cotovschi au fost arse 350 case, iar ceva mai târziu, jumătate din populaţia moldovenească a fost trimeasă în Siberia. „Grădina raiului" a fost înconjurată şi Marcu Levizor arestat. A încercat să fugă, aruncând gunoi în ochii agenţilor G. P. U., însă a fost împuşcat de soldaţii comunişti, ce stăteau la pândă în jurul grădinii. Inochentiştii, rămaşi fără conducător, încearcă totuşi să le ţie piept ascunzându-se în peşteri, dar comuniştii prin răsuflătoarele peşterelor aruncă grenade, care au rănit o mulţime de creştini. Cea mai mare parte a locatarilor „raiului" a fost condamnată la 9 ani deportare în *Siberia*, unde mulţi din ei şi-au „lăsat oasele", după vorba transnistrienilor. Bisericile subterane le-au dărâmat comuniştii, iar piatra au folosit-o la colhozuri. In anul 1921, adică peste trei ani după moarte, sicriul cu rămăşiţele lui Inochentie a fost dus la Ananiev şi ars acolo în piaţă în faţa unei numeroase mulţimi.

După slobozirea Transnistriei de comunişti, inochentiştii, rămaşi în viaţă iată că ridică iar capul. Un ieromonah inochentist, se spune hirotonit la Chiev, a izbutit să capete autorizaţia Prefecturii din Râbniţa, pentru a deschide din nou „mănăstirea". Autorităţile poliţieneşti au dat de urmele unor evreice comuniste, strecurate acolo printre inochentişti şi după o cercetare amănunţită, făcută la 17 Februarie a. c., au fost arestate 41 de persoane, în frunte cu ieromonahul în cauză şi duşi la Ananiev.

Pe urmele proaspete am sosit şi noi la Lipeţcoie. Mare însă ne-a fost necazul, când pârtia de sanie s'a sfârşit într'o

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

pădurice, iar eu cu Pugacev am fost nevoiţi să mai mergem ca la 2 klm. prin troiene până la „Grădina raiului". Foarte greu ne-a venit, căci până la brâu ne afundam în zăpadă. La un moment dat, aud un glas din urmă bodogănind: „Trei luni leafă nu primit, galoşii prăpădit... Asta-i rai? Asta ad!... Staţi, părinte, nu mai pot". Toate silinţele de a găsi galoşii pierduţi au fost zădarnice.

Cu mare greutate, am ajuns la „Grădina raiului", însă spre marea noastră mirare, n'am prea avut ce vedea. Din „biserică" sau „mănăstire" unde totodată se roagă, lucrează şi locuiesc, toate icoanele au fost ridicate şi duse la Ananiev. Am găsit numai 4 bătrâne neputincioase, dela care nimic n'am putut desluşi. Grădina e acoperită cu zăpadă, încât nici urmele din clădirile din trecut nu se văd. Ne-am îndreptat spre bordeiul lui Gherasim Mardari, ctitorul mănăstirii. L-am întrebat ce va face cu pământul dăruit, pe care-i sădită „Grădina raiului". Unchiaşul mi-a răspuns liniştit: „Acuma văd cu totdinadinsul că toate cele lumeşti sunt deşertăciunea deşertăciunilor. Pentru mănăstire am jertfit pământul, pentru *mănăstire să rămâie*". Preşedintele colhozului, care întâmplător era de faţă, a exprimat bucuria că vor avea un locaş de rugăciune, căci le-am confirmat că Misiunea va înfiinţa în curând o mănăstire de maici sau călugări pe acest loc.

Intorcându-mă în sat la Lipeţcoie, m'am pomenit cu a treia, după număr, delegaţie alcătuită din femei, care au căzut în genunchi şi sărutându-mi mâinile şi poalele antereului mă rugau: „Părinţele, tare ghini ne povăţueşti şi ne înveţi moldoveneşte; rămâi la noi preot". Le-am făgăduit că vor avea degrabă un preot vrednic. Mi-am făcut bagajele de drum de teamă să nu fiu socotit un al doilea Inochentie!...

Pr. T. Rudiev
Inspector-misionar, Tiraspol

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Bat clopotele până la Bug

(Gânduri pascale)

Un soare nou a răsărit peste plaiurile acestei provincii desrobite prin jertfa atâtor eroi, ce vor sta ca o mărturie veşnică în istoria neamului românesc.

O nouă zodie începe.

Peste atâtea suspine şi lacrimi, Dumnezeu şi-a revărsat din belşug bunătăţile sale.

Porţile cerului s'au deschis şi din slăvile albastre s'au pogorît arhanghelii în cântece de heruvimi, vestind prăbuşirea fiarei apocaliptice dela răsărit.

A fost nevoie de mult sânge şi noi l-am dat cu prisosinţă. Pentru întregirea hotarelor şi desrobirea fraţilor am dăruit eroi, pentru triumful Crucii şi al creştinătăţii am dăruit martiri.

Legenda meşterului Manole s'a înfăptuit.

Peste întinsurile Transnistriei dela Nistru până'n Bug, din Odesa în Moghilău, răsună dangăt lung de clopote, vestind învierea lui Hristos din mormântul pecetluit a doua oară de *fiii pierzării*. Intunericul s'a prăbuşit, iar fiii satanii au pierit dela faţa lui Dumnezeu, ascunzându-se *„în cele mai de jos ale pământului"*.

Azi *„Lumina lui Hristos luminează tuturor"* fraţilor noştri transnistrieni. In căminurile lor pângărite aproape un sfert de veac, sfintele icoane străjuesc astăzi împodobite cu flori şi ghirlande, în miros de tămâie şi untdelemn.

Sufletul lor chinuit surâde azi în răsărit de soare nou. Inima lor, dospită în plămada atâtor fărădelegi impuse de *fiara roşie*, se curăţă astăzi, prin baia pocăinţei în faţa altarului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Lacrimi de bucurie udă pridvoarele bisericilor, când preoţii îmbrăcaţi în sfintele odoare, cer Atotputernicului milă şi pace. Se sguduie sufletul până în adâncuri de atâta putere de credinţă şi căldură.

Din noianul suferinţelor de ieri, răsar azi osemintele atâtor eroi şi martiri. Sub brazdele pământului transnistrian dorm somnul veşniciei *Cavalerii Crucii şi ai Neamului.* Sufletele celor ce au căzut ucişi de gloanţele duşmane, în marea prigoană contra Bisericii, se înfrăţesc cu cei ce au căzut eroic în lupta desrobirii.

La mormânturile lor, Patria recunoscătoare se închină.

Osemintele lor le-am pus astăzi la temelia noului veac creştin. Iar mâne, întreg *„Răsăritul"* îşi va pleca fruntea păgână în faţa lui Dumnezeu. *„Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu eşti Dumnezeule, carele faci minuni".*

Priviţi peste Nistru şi veţi vedea minunile săvârşite de Dumnezeu. Ca odinioară Iisus la Templu pocnind din biciu, cu fulgere şi tunet, am alungat hoardele zarafilor de pe frumoasele plaiuri moldoveneşti. *Casa mea, casă de rugăciune se va chema, întru toate neamurile* (Marcu XI, 17).

Bisericile şi mănăstirile de altă dată, podoaba şi mândria ţărilor ortodoxe, răsar în aceiaşi măreţie şi frumuseţe, cu aceiaşi credincioşi—dar mai puţini la număr—oţeliţi prin focul tuturor necazurilor şi al durerilor.

La picioarele Crucii vin astăzi toţi cei rătăciţi şi săraci cu duhul. Uşile bisericilor sunt deschise larg, ca două mâni de mamă, pentru îmbrăţişarea celor obidiţi şi însetaţi. Bisericile, în primăvara aceasta, aduc un balsam alinător şi fac să înmugurească nădejdi spre un viitor mai bun şi mai fericit.

Invierea lui Hristos a coborît peste noi şi peste *Ţara Bugului* miasma unui nou duh. Ca o muzică divină, cântările sfintelor Paşti aduc în taină mângâeri şi bucurii. *„Acum toate de lumină s'au umplut şi cerul şi pământul şi cele dedesubt...* căci, astăzi Dumnezeu a urzit în lume *„începutul mântuirii noastre".*

Clopotele Invierii se aud sunând până la Bug, vestind, prin valuri de soare, o nouă viaţă pe acest pământ curat moldovenesc.

Pr. **D. Portase-Prut**

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

CĂSĂTORIA ŞI DIVORŢUL IN RUSIA SOVIETICĂ

Moralitatea indivizilor hotărăşte tăria statului, pecetluind religiozitatea acelui popor. Statele puternice au avut totdeauna o moralitate sănătoasă. Ele au învins toate greutăţile ce s'au ivit în calea lor.

Moralitatea desăvârşită este propoveduită de Mântuitorul Hristos şi nu se poate găsi decât în creştinism şi nu în afară de el. Cei care au socotit altfel au greşit şi au plătit scump greşala lor. Au mai fost popoare cu conducători necredincioşi, cari au încercat să se împotrivească dumnezeeştilor porunci, dar s'au prăbuşit, precum se va prăbuşi până la urmă şi bolşevismul vremurilor noastre.

Intemeietorii şi conducătorii acestei diabolice doctrine au voit să transforme moralitatea creştină, pentru a dărâma armonia vieţii sociale şi a face din masele populare turme uşor stăpânite. Bolşevicii, prigonind biserica creştină, au urât toate sfintele taine, printre care şi căsătoria.

In rândurile ce urmează voi arăta cum înţeleg sovieticii căsătoria şi ce valoare-i dau.

Cei ce doresc să se căsătorească merg la primărie, unde declară că *„se plac"*, iscălesc o *declaraţie* şi astfel se socot căsătoriţi din ziua aceea.

De sunt sau nu rudenii, nu se ţine seamă. Dimpotrivă, autorităţile se bucurau dacă cei ce se luau erau ceva rudenii.

Chiar a doua zi, cei căsătoriţi puteau să divorţeze. Şi lucrul acesta era foarte uşor. Aşa cum s'au căsătorit, tot astfel se despărţeau. Mergeau la primărie şi declarau că doresc să se despartă. Dece doresc acest lucru, nu interesa. Se căsătoreau la bunul plac şi tot aşa se despărţeau. Dacă amândoi soţii erau

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

de aceiaşi părere, semnau o declaraţie în acest sens. Şi dacă voiau, se puteau căsători din nou cu altcineva, chiar în aceiaşi zi.

Această libertate a dat naştere la căsătorii nesfârşite, încât biata femee era adesea victima vânătorilor de căsătorii uşoare. Dacă soţia refuza să se despartă de bărbatul ei, trebuia să se înfăţişeze a şaptea zi la primărie, spre a i se da răspunsul. Acesta totdeauna era: „S'a hotărît desfacerea căsătoriei, sunteţi liberi". Cel nemulţumit mai putea apela la raion. Şeful raionului însă, adesea evreu, în toate cazurile pronunţa desfacerea căsătoriei, cu singura favoare, ca soţul găsit vinovat să plătească întreţinerea copiilor, dacă nu voia să-i ia el. Plata era dela 10 la 35 ruble, oricât de mulţi copii ar fi avut din acea căsătorie şi numai până la vârsta de 18 ani. Dar amatorii de noui căsătorii nu aşteptau naşterea copiilor, ci se despărţeau mai de vreme, cu toate împotrivirile celuilalt soţ.

Pentruca statul să aibă şi de aici un câştig, cei ce divorţau trebuiau să plătească o amendă, care era la întâiul divorţ de 50 de ruble, la al doilea de 150 ruble şi la al treilea de 300 ruble.

Cei ce nu voiau să plătească, ca să scape, schimbau domiciliul şi astfel puteau începe din nou aceiaşi viaţă.

De o moralitate a căsătoriei în statul sovietic nu putem vorbi. Soţii muncind izolaţi la câmp, în colhozuri, lipsind de acasă 10—15 zile, duceau o viaţă nepermisă, pierzând curăţia căsniciei. Bărbatul nu putea să aibă pretenţie asupra moralităţii celuilalt soţ, ba chiar nu avea dreptul nici să-şi dojenească nevasta. Femeile sovietice aveau chiar sărbătoarea lor, în ziua de 8 Martie, numită „Sărbătoarea Femeilor".

Pentru a atrage tineretul spre acest trai, statul sovietic a instituit aşa numita *nunta roşie*. Ea era nunta adevăraţilor comunişti vrednici.

La aceasta nu se obicinuiau băuturile spirtoase, ci numai ape minerale. Şi era socotită *nuntă de cinste*, spre deosebire de a *„celor stricaţi"*, a creştinilor, cărora le spuneau că întrebuinţează la nuntă băuturi tari.

Cheltuelile de nuntă erau făcute de colhoz, care închina tinerilor felurite daruri: stofe, cereale şi lucruri de casă. Aceasta pentru a-i atrage spre viaţa de colhoz. Căsătoria între rudenii

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

era uneori chiar lăudată. Cei căsătoriţi aşa erau daţi ca pildă, pentrucă au rupt-o cu minciuna creştină. Totuşi şi aceşti *„tineri roşii“* se puteau despărţi, chiar a doua zi, pentru a se căsători din nou. Eu însumi am fost martor, în primărie, când s'au prezentat doi tineri „cu fluturi la cap“—cum li se spune acuma—cerând să fie despărţiţi pe motivul, că unuia nu-i mai plăcea soţia, iar aceasta plângea amarnic într'un colţ.

Noroc că visul acesta urât a trecut şi ei nu se mai pot despărţi după voia lor zicând: „aşa vreau şi-i tot“. Acesta era principiul bolşevic asupra căsătoriei şi slavă Domnului că el n'a putut răsbate adânc în masele de credincioşi. Şi aceasta datorită numai bătrânilor. Ei au fost zid de netrecut, apărători şi păstrători ai credinţei strămoşeşti.

Nunţile roşii au fost puţine şi pentru a nu se face de ruşine, mai târziu bolşevicii au renunţat la ele.

Acum viaţa îşi reia cursul creştinesc de mai înainte. Bisericile sunt pline de credincioşi, tinerii privesc minunaţi spre viaţa cea nouă, care începe; iar cei bătrâni înlăcrămaţi de bucurie se scutură, ca dintr'un vis urât, de ceeace au văzut şi au suferit.

Preot **Mihail A. Vasilaş**
Butur—Dubăsari

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Biserica lui Lipcovski

Revoluţia rusească din 1917 a stârnit un curent de autodeterminare a popoarelor din imperiu, în deosebi accentuat în Ucraina, unde luase chiar formele unui şovinism primejdios, de sub influenţa căruia n'a scăpat nici biserica.

Din sânul preoţimei ucrainene, s'a alcătuit prin anul 1921 un grup, care a pus la cale organizarea unei biserici *autocefale ucrainene*, prin retragere de sub oblăduirea Bisericii patriarhale din Rusia.

Pentru a avea un conducător, au apelat la mitropolitul din Kiev, dar acesta refuză. La fel au refuzat şi alţi episcopi ucraineni. Mai târziu s'au adresat deadreptul Patriarhiei din Constantinopol, însă tot fără rezultat.

Dar ucrainenii nu se lasă. Incăpăţinaţi în pornirile lor, îşi făuresc alte planuri, pe care să le înfăptuiască.

Aţâţând poporul de la sate — dornic pe acele vremuri de orice noutate — şi crezând momentul potrivit, au adunat un *sinod*, alcătuit din clerici ucraineni (dintre care şi trei profesori universitari), precum şi vreo 150 mireni.

Intrunindu-se acest sinod, la 1 Octombrie 1921, în Catedrala Sf. Sofia din Kiev, alege candidat pentru scaunul mitropolitan al Ucrainei de sine stătătoare pe bătrânul protoiereu *Lipcovski*. Sinodul petrece împreună cu candidatul trei zile în rugăciune şi post. Apoi, în ziua hotărâtă, clericii s'au adunat în jurul Sf. Prestol al Catedralei, iar mirenii la uşile împărăteşti. Protoiereul Lipcovski îngenunchează. Clericii mai apropiaţi îi pun mâinile pe cap, iar restul clericilor pun mâinile pe umerii celor de dinainte. Mirenii dela uşile împărăteşti pe umerile clericilor; cei

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

din spatele lor pe umerii acestora şi astfel înlănţuiţi, întreg Sinodul se roagă pentru *„pogorârea Harului a Tot-Sfântului Duh asupra robului lui Dumnezeu Lipcovski"*, spre a-l hirotoni episcop.

Această procedură de hirotonie a fost lămurită poporului, printr'o greşită tălmăcire a *Faptelor Apostolilor XIII, 2—3.*

In timpul hirotoniei, după alte izvoare, Lipcovski şi-ar fi plecat capul sub mâinile Sfântului Mitrofan, a cărui moaşte se găseau în acea Catedrală, închipuindu-şi astfel că ar putea primi hirotonia arhierească.

Fiind în vârstă şi având grijă să nu se stingă odată cu el şi *Biserica autocefală*, Lipcovski se declară *mitropolit* şi hirotoneşte o seamă de episcopi. Aceştia la rândul lor, răspândindu-se pe tot întinsul Ucrainei, au hirotonit şi ei o mulţime de preoţi. Preoţilor nu li se cereau numaidecât studii speciale. Era deajuns să fii absolvent al şcolii de cântăreţi sau altei şcoli. Totul era să fii *„bun ucrainian"*. Cei noi hirotonisiţi căutau să ocupe nu numai parohii vacante, ci de multe ori se foloseau de cete de bătăuşi, cari năvăleau în parohia cu populaţie ucraineană, unde se găseau preoţi tihonieni, îi scoteau pe aceştia cu sila şi puneau stăpânire pe biserici.

Dela început mişcarea aceasta a fost încurajată de stăpânirea sovietică, întru cât îi înlesnea destrămarea organizaţiei bisericeşti în genere. Numărul episcopilor şi preoţilor din această mişcare creştea mereu, încât întrecea chiar numărul obicinuit de preoţi de înainte.

Dar atitudinea binevoitoare a sovietelor n'a fost de lungă durată. Curând *Biserica ucraineană* a avut aceiaşi soartă ca şi cea *tihoniană*. Comuniştii le-au desfiinţat pe amândouă. Preoţii rămaşi în viaţă, unii şi pe meleagurile Transnistriei, se pocăesc şi cer a fi primiţi în sânul Bisericii Ortodoxe, asemenea fiului rătăcit din Evanghelie.

Pr. **T. Cuculschi**

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Documente şi însemnări misionare

DAREA-DE-SEAMĂ

DE ACTIVITATEA MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE ÎN TRANSNISTRIA DELA ÎNFIINŢARE ŞI PÂNĂ LA 31/XII/1941.

Infiinţarea *Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria* datează dela 15 August 1941. Scopul ei este de a încreştina din nou şi organiza viaţa bisericească a ţinuturilor dintre Nistru şi Bug, desrobite de sub jugul bolşevic în lunile Iulie şi August 1941.

Conducerea acestui aşezământ a fost încredinţată I. P. C. Arhimandrit Iuliu Scriban care, la început, deleagă în Transnistria pe misionarul eparhial dela Chişinău Pr. Teodor Rudiev, ca împuternicit al Misiunii, dar apoi, însoţit de câţiva colaboratori, purcede la Tiraspol, la 15 Septembrie 1941. Sediul Misiunii este până astăzi la Tiraspol, pe str. Pocrovscaia, colţ cu str. Comunistă, într'o casă fără pretenţii deosebite, însă în centrul oraşului.

Poporul de aici în mare parte este blând şi credincios. Sforţările bolşevicilor de a-l face ateu au fost zădarnice. Bisericile dintre Nistru şi Bug au fost închise toate, iar o parte dărâmate sau prefăcute în magazii şi cluburi, afară de una singură dela Odesa, pe care o lăsase anume pentru a o arăta streinilor şi a duce în eroare vizitatorii de peste hotare asupra realităţilor din Rusia. Preoţii au fost fără de mici excepţii deportaţi sau ucişi.

Incercările bolşevicilor însă de a smulge credinţa poporului prin silnicie şi prigoană nu au izbutit. Firea religioasă a poporului rus a rămas nesdruncinată. Asupra tineretului doar a avut comunismul oarecari influenţe, însă aceasta se va şterge îndată ce va începe lucrarea de catehizare a Bisericii. Fenomenul

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

de astăzi cel mai caracteristic în Transnistria este întoarcerea triumfătoare a poporului la credinţă. Peste tot se repară bisericile şi se sfinţesc altarele pângărite. Icoanele şi prapurii, ascunse cu grijă, sunt puse iar la locul de cinste.

Este o mare sete de credinţă, care nu se lasă uşor astâmpărată. Credincioşii aduc copii în masse la botez. Se repetă aevea sub ochii noştri o nouă încreştinare a poporului, asemănătoare cu acea de sub cneazul Vladimir al Kievului.

Poporul transnistrian a primit cu mare bucurie vestea sosirii celor dintâi preoţi misionari. Venirea misionarilor le aducea, printre altele, încredinţarea că bolşevicii sunt departe şi înfrânţi. Cancelaria Misiunei dintr'o dată s'a găsit aglomerată cu lucrări de tot felul. Soseau din cele mai îndepărtate colţuri ale Transnistriei oameni care cereau cu insistenţă să li se sfinţească bisericile, să li se dea preoţi, să li se trimită cărţi de ritual, odăjdii, cruciuliţe, vase sfinte şi altele.

Cei câţiva ostenitori, veniţi dela început, în frunte cu I. P. C. Arhimandrit Scriban, erau zilnic hărţuiţi în toate părţile la slujbe şi sfinţiri de biserici. La început era cu totul greu a face faţă acestor cereri ce ne asaltau năvalnic, mai ales dacă ţinem seamă de întinderea spaţiului transnistrian şi de lipsa mijloacelor de transport. Dar curând au început să sosească mai mulţi preoţi şi s'a pus hotărît problema organizării lucrului misionar şi a vieţii bisericeşti.

Activitatea de căpetenie a Misiunii, dela înfiinţare şi până azi, este legată în deosebi de grija refacerii şi sfinţirii lăcaşurilor de închinare şi totodată de aceea a găsirii şi reorganizării cadrelor trebuitoare de misionari. Până acum au fost sfinţite 32 biserici şi un număr mult mai mare au fost deschise la dispoziţia credincioşilor provizoriu, prin stropirea cu agheazmă. Aici este locul a mărturisi că autorităţile civile şi militare de peste tot ne-au dat un mare sprijin la repararea sfintelor lăcaşuri.

Activitatea misionară este dusă de mai multe feluri de ostenitori:

1. **Preoţi de pe malul Nistrului din Basarabia.**

La cererea noastră prea sfinţitii chiriarhi din Basarabia au aprobat ca preoţii de pe malul basarabean al Nistrului să facă slujbe în Transnistria, în satele apropiate, ori decâte ori li

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

se va cere, fără însă a-şi părăsi îndatoririle faţă de parohiile lor. Aceasta ne-a fost de mare folos, mai ales la început, când se simţea lipsa de misionari.

2. **Echipe misionare.**

Echipele misionare vin în Transnistria pentru un timp limitat şi lucrează pe întinderi mari, fără o determinare teritorială.

In a doua parte a lunei Septembrie, a lucrat în Transnistria o echipă de misionari ardeleni, în frunte cu I. P. S. Mitropolitul Nicolae de Peste-Munţi, o echipă de preoţi din Eparhia Huşilor, în frunte cu P. S. Episcop Grigorie şi o mică echipă din partea Arhiepiscopiei Chişinăului, condusă de încercatul misionar T. Rudiev. Echipele acestea au lucrat mai mult în mijlocul populaţiei moldoveneşti, lăsând o foarte frumoasă impresie. S'au săvârşit slujbe în graiul poporului, s'a predicat, s'au făcut botezuri în massă şi s'au împărţit cărţi de rugăciuni şi cruciliţe. Momentul culminant în lucrarea acestor echipe a fost sfinţirea bisericii dela Suclea—Tiraspol, săvârşită de I. P. S. Mitropolit Nicolae de Peste-Munţi, P. S. Nicolae Episcopul Oradiei, P. S. Grigorie Episcopul Huşilor, P. S. Partenie Episcopul Armatei, însoţiţi de I. P. C. Arhimandrit I. Scriban, Şeful Misiunii din Transnistria.

In cursul lunii Octombrie 1941, Episcopia Huşilor a trimis a doua sa echipă, alcătuită din 16 misionari. La 20 Decembrie ne-a venit o mare echipă misionară dela Arhiepiscopia Chişinăului, alcătuită din 55 de preoţi, sub conducerea misionarilor Ic. St. N. Grosu şi Ec. T. Rudiev. Echipa aceasta a fost trimeasă pentru o singură lună, aducând multă mângâiere sufletească credincioşilor în timpul Sf. Sărbători ale Crăciunului.

Tot în Decembrie, a sosit o echipă de 9 ieromonahi şi preoţi de mir din partea Mitropoliei din Craiova. Ei au fost rânduiţi să lucreze în cuprinsul jud. Dubăsari. Suntem informaţi că după Sf. Sărbători urmează să mai vie şi alţi misionari olteni.

3. **Misionari statornici.**

Deşi apreciem mult lucrul echipelor care au venit aici, trebue să mărturisim că activitatea pe care noi punem mai mare temei este aceea a misionarilor statornici, veniţi pentru un timp mai îndelungat şi aşezaţi în parohii hotărâte. Aceştia, având o

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

rază de lucru mai restrânsă şi timp mai mult, sunt chemaţi a lăsa mai multe roade. Până acum avem 63 preoţi misionari veniţi din Ţară, un diacon şi 2 cântăreţi.

In fruntea fiecărui judeţ avem câte un protoiereu de judeţ; în total 14 protoerei, din care 13 de judeţ şi unul pentru municipiul Odesa.

In treacăt observ că de cântăreţi se simte mai puţin nevoie, deoarece se găsesc muiţi cântăreţi localnici. Cântăreţii fiind mireni, n'au fost supuşi aşa de mult prigoanei. Peste tot se găsesc coruri bine organizate. Numirea preoţilor şi cântăreţilor s'a făcut întotdeauna cu învoirea şi recomandarea chiriarhilor de unde veneau.

Toţi clericii, veniţi aici, lucrează onorific, având numai veniturile epitrarhilului, afară de 16 preoţi (din care 14 protoerei), încadraţi în condiţiile tuturor funcţionarilor publici detaşaţi în Transnistria şi echipa de ieromonahi din Oltenia, cărora s'a acordat o mică diurnă şi cheltuelile de transport.

Nădăjduim că în viitorul apropiat se va putea crea şi celorlalţi ostenitori în ogorul misionar de aci o situaţie similară. Nu puţin ajutor ne-a fost dat în lucrarea misionară de aici şi de preoţii militari care, pe lângă îndatoririle lor imediate, găseau timp pentru a face misionarism.

4. **Preoţi localnici.**

Altă categorie de lucrători în ogorul misionar al Transnistriei este alcătuită din preoţii băştinaşi, întorşi de curând din surghiun din regiuni îndepărtate. Numărul lor este de vreo 150. Lucrările de încadrare a acestora fiind în curs de executare, numărul lor exact se va cunoaşte foarte curând. Deocamdată au fost încadraţi 19 preoţi, 3 diaconi şi 8 cântăreţi localnici.

Cei mai mulţi din aceşti preoţi sunt bătrâni şi fără studii, hirotoniţi sub regimul bolşevic din rândul cântăreţilor şi chiar a credincioşilor. Din cei cu studii seminariale complete sunt abia câţiva. Apoi majoritatea lor au făcut parte din jurisdicţia *„Bisericii Vii"*, frântură necanonică, ieşită în 1923 din trunchiul Bisericii Patriarhului Tihon.

Regimul sovietic a încurajat această desbinare şi a dat la început mare sprijin „Bisericii Vii" ca să se organizeze şi să atragă de partea sa pe preoţii *„tihonieni"*. Simpatia sovietelor

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

însă n'a ţinut mult, încât la urmă şi preoţii *„jivişti“*, cum li se spune celor din „Biserica Vie“, au avut parte de aceeaşi prigoană.

„Jiviştii“ mai poartă şi numele de *„sinodalişti“*, fiindcă episcopii lor se întruneau în sobor aparte, neavând legătură cu patriarhul dela Moscova. Afară de „jivişti“ se mai găsesc şi preoţi din ierarhia pretinsului episcop ucrainean Lipcovski, precum şi preoţii lepădaţi de credinţă.

Misiunea a înfiinţat o comisiune specială în Odesa, care se îngrijeşte de verificarea preoţilor localnici. Lucrările ei însă, merg cu greu, fiindcă mulţi preoţi şi-au pierdut actele, încât dovezile trebuie să se reconstituie pe bază de martori.

„Jiviştii“ cari au hirotonie valabilă, se reprimesc în biserica noastră prin declararea pocăinţei şi prin epitimie. Cazurile grave, în deosebi a preoţilor din ierarhia lui Lipcovski şi a clericilor apostaţi, vor fi supuse Sf. Sinod.

O parte din preoţii localnici, cari au trecut prin comisie, au şi fost deacum numiţi şi ne sunt de mare folos. Ei însă nu sunt plătiţi de stat, ci se întreţin din veniturile epitrarhilului. Când vor fi posibilităţi mai multe, e bine să se facă ceva şi pentru ei, cari au suferit aşa de mult sub regimul bolşevic.

5. **Mănăstiri.**

Alături de viaţa parohială au început să se organizeze şi mănăstirile, dintre care unele manifestă un început de viaţă misionară. Până acum s'au redeschis următoarele mănăstiri:

1. Sf. Pantelimon din Odesa, de călugări,
2. Sf. Maria Magdalena din Odesa, de maici,
3. Sf. Antonie (Osipovca), jud. Dubăsari, de călugări,
4. Sf. Treime din Balta, de călugări,
5. Şargorod, jud. Moghilău,
6. Berşad, jud. Balta,
7. Bolişoi Fontan, lângă Odesa.

In primele patru mănăstiri au început să se aşeze călugări şi să se organizeze viaţa chinovială. In ultimele 3 încă nu sunt călugări, servind deocamdată ca biserici parohiale.

La mănăstirea Sf. Treime din Balta se desfăşoară o interesantă activitate misionară împotriva inochentismului. Oarecare activitate caritativă e vorba a se organiza în jurul mănăstirii Sf. Maria Magdalena, în care s'au adunat ca la 40 de maici.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Numărul total al preoţilor încadraţi în Transnistria, din clerul de mir şi cel monahal (recrutaţi din Ţară şi dintre localnici), este în prezent de 84. Este desigur prea puţin, faţă de ceia ce ar trebui să fie. Inainte de revoluţia bolşevică, în Transnistria erau 2 eparhii, având la un loc peste 2.000 de preoţi. Am fi bucuroşi să avem măcar un sfert din acest număr, cu condiţia însă să fie preoţi de mâna întâia, păstori sufleteşti desăvârşiţi, plini de duhul lepădării de sine şi de râvnă apostolică.

* * *

Ar fi de adăugat câteva cuvinte despre situaţia sectelor şi a calendarului. Setea religioasă face ca poporul să fie gata să asculte pe oricine ar veni să le vorbească despre credinţă. In această atmosferă, uşor pot prinde sectele. Până acum nu cunoaştem un pericol apropiat în această privinţă. Pentru a preîntâmpina însă primejdia sectelor este nevoie a aşeza în număr cât mai mare preoţi luminaţi în mijlocul poporului şi aceasta s'o facem cât mai curând. Se simte deocamdată o înviorare a mişcării inochentiste, care are leagănul în ţinuturile Balta şi Ananiev. Această mişcare în trecut a avut mare înrăurire asupra moldovenilor dintre Nistru şi Bug.

Deasemenea se constată pe alocurea mişcări ale baptiştilor. Noi am luat măsurile ce ne-au fost cu putinţă. La Balta, în jurul mănăstirii Sf. Treime, reînfiinţată şi condusă de stareţul Zosima Cerchez, se duce o frumoasă lucrare de întoarcere a inochentiştilor la matca Ortodoxiei. Protopopul nostru de acolo, Preotul Mihail Grosu, ne aduce la cunoştinţă că mulţi din aceşti rătăciţi s'au întors la dreapta credinţă, în urma lucrării misionare a stareţului sus amintit.

In privinţa ţinerii sărbătorilor în Transnistria, nu s'a luat nici o măsură oficială, până în preajma Crăciunului din 1941, când, prin adresa guvernământului Transnistriei Nr. 7219 din 23 Decembrie 1941, s'a hotărât ca sărbătorile Naşterii Domnului, Anului Nou şi Bobotezii să fie ţinute de armată, şcoală şi administraţia românească după calendarul îndreptat, iar populaţia să fie lăsată a-şi prăznui sărbătorile după voia ei. Majoritatea credincioşilor au urmat exemplul dat de autorităţi şi au

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

ţinut Sărbătorile Crăciunului după stilul nou. Credem că foarte curând întreaga populaţie va trece pe nesimţite la calendarul îndreptat. Totuşi poporul şi mai ales preoţii localnici trebuesc din vreme pregătiţi asupra acestui fapt, prin conferinţe şi broşuri lămuritoare.

NECESITĂŢI URGENTE

1. Şcoli Teologice

Ne trebuesc în deosebi preoţi de elită, plini de spiritul de sacrificiu şi de zelul misionar. Oricât de harnici ar fi preoţii ce ne vin din Ţară, ei sunt mai mult cu gândul la cei de acasă ai lor. Şi e firesc. Trebue să pregătim o generaţie de preoţi localnici, dar pentru aceasta ne trebuesc şcoli de teologie cu caracter misionar: unul sau două seminare şi o facultate de teologie. Acestea ar trebui să pregătească misionari nu numai pentru Transnistria, ci şi pentru Ucraina în general.

2. Obiecte şi cărţi religioase

Bisericile, pe care le deschidem, au nevoie de adăjdii, icoane, vase sfinte şi altele. Pentru procurarea acestora, până acum am îndrumat pe credincioşi la Iaşi şi Bucureşti, iar atunci când le-am avut noi, le-am dat dela noi. Am făcut deasemenea un călduros apel către episcopiile din Ţară, cerând să ne vină în ajutor cu obiectele bisericeşti ce le sunt de prisos. Unele eparhii ne-au şi trimis multe lucruri. Dar golul este prea mare.

Am fi gata să organizăm depozite de obiecte bisericeşti pe lângă fiecare protoierie de judeţ, dar deocamdată avem piedeci în legătură cu shimbul mărcilor germane RKKS în lei.

Acum încercăm să organizăm ateliere de obiecte bisericeşti la Odesa, dând această însărcinare preotului *Mihai Petrovici*. Nădăjduim ca în primăvară să putem pune atelierele noastre în lucru. Până atunci aşteptăm să ne vină ceea ce se poate aduce din Ţară.

Afară de obiecte bisericeşti, avem nevoie de cărţi de slujbă şi cărţi de rugăciuni şi de propagandă religioasă. Acestea ne trebuesc atât în româneşte, cât şi în ucraineşte şi ruseşte. Pentru şcolile primare ne trebuesc manuale de religie.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

3. Mijloace de transport

Recunoaştem că posibilităţile materiale sunt mai restrânse azi, în împrejurările grele şi de războiu în care ne aflăm. Dar totodată constatăm că fără mijloace de transport ne este foarte greu a ne îndeplini sarcina noastră misionară. Dacă unor instituţii judeţene li s'au putut pune la dispoziţie mai multe maşini, noi, cari avem de alergat în 13 judeţe, nu avem măcar o căruţă. Ne doare inima de câteori suntem înştiinţaţi că poporul ne aşteaptă să sfinţim cutare sau cutare biserică şi nu avem cu ce ne duce. Şi avem sfinţiri în toate sărbătorile şi chiar în zilele de lucru. Uneori avem sfinţiri în aceeaşi sărbătoare în două sau în trei judeţe.

* * *

In încheiere, Misiunea Ortodoxă Română tinde să satisfacă toate nevoile poporului de aici în laturea religioasă, dar îi lipsesc încă mijloacele necesare. Cu sforţări mari, s'au realizat în scurtă vreme lucruri frumoase. Cu mai mult concurs şi cu mai multă bunăvoinţă din partea tuturora, vom păşi şi deacum înainte pentru desăvârşirea lucrării noastre. Pornim deci, în anul ce ne stă înainte, 1942, la drum spinos cu gândul însă curat şi cu nădejdea că bunul Dumnezeu ne va binecuvânta lucrările noastre spre folosul şi propăşirea Bisericii noastre strămoşeşti.

Această dare de seamă a fost alcătuită după datele oficiale, culese din cancelaria Misiunii de Arhimadritul Antim Nica.

Şeful Misiunii,
Arhim. Scriban

Tiraspol, 31 Decembrie 1941.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

DAREA-DE-SEAMĂ

DE ACTIVITATEA MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE ÎN TRANSNISTRIA DELA 1 IANUARIE—31 MARTIE 1942.

Lucrarea Misiunii din acest răstimp s'a desfăşurat cu paşi grăbiţi, deşi am avut vreme de iarnă şi n'am fost lipsiţi de greutăţi de tot felul.

Peste tot am statornicit administraţie bisericească, care să organizeze şi să îndrumeze viaţa religioasă pe teren. Pe lângă 14 posturi de protoierei, am înfiinţat 63 posturi de subprotoierei: câte un subprotoiereu pentru fiecare plasă.

Împrăştiaţi în toată Transnistria, aceştia din urmă ne-au fost de mare folos, prin grija ce au arătat faţă de parohiile neocupate, făcând slujbe şi catehizarea poporului în satele lipsite de preoţi.

Departe de a fi îndestulător, totuşi numărul preoţilor de parohie şi al celorlalţi ostenitori pe ogorul misionar a crescut simţitor în acest trimestru. Acum avem încadraţi în Misiune 203 preoţi, 15 diaconi şi 67 cântăreţi. O parte din aceştia sunt localnici, aleşi cu multă grijă din clericii găsiţi aici.

Parohiile curat moldoveneşti sunt aproape toate ocupate. Sunt însă libere multe parohii mixte. Şi foarte multe parohii ruseşti şi ucrainene. Astfel în raionul Veselinovo, jud. Berezovca, e un singur preot la 50 de sate.

Preoţi doritori de a merge în Transnistria se găsesc mulţi; primim cereri din toate părţile ţării. Dar nu toţi sunt la fel de pregătiţi pentru apostolatul în aceste locuri.

Printre cei recomandaţi de chiriarhii s'au strecurat şi elemente mai puţin corespunzătoare. Noi am cerut ca aceştia să fie chemaţi înapoi în ţară.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Aici ar trebui să vie preoţii cei mai destoinici din ţară. Poporul acesta, care a suferit pentru credinţă şi a dorit aşa de mult să vadă un preot, foarte uşor se turbură, când găseşte cel mai neînsemnat neajuns la un slujitor al bisericii.

Apoi misionarii cari ne vin mai trebue să cunoască şi alte limbi. Ce poate face un preot rânduit la o parohie rusească sau ucraineană, când el nu cunoaşte decât limba de acasă?

Cei mai potriviţi misionari pentru parohiile mixte şi ruseşti sunt preoţii din Bucovina şi Basarabia. Sunt mai apropiaţi de tradiţia şi mentalitatea celor de aici şi cunosc limba acestora. Dar tocmai din aceste provincii ne vin mai puţine cereri.

Avem însă multe cereri de hirotonie dela localnici. Candidaţi fără cultură teologică, adesea cântăreţi bisericeşti, vin cu delegaţiuni de săteni şi cer stăruitor să fie hirotonisiţi.

Lipsa de preoţi face pe alocurea pe oameni să înmormânteze singuri morţii, fără nici o rânduială creştinească. Iar în alte locuri este pricină pentru ivire de secte. In deosebi se observă inochentişti şi baptişti, tocmai în satele fără de preoţi. Numeroase deputăţii de săteni ne-au venit în Postul Mare, cu cereri de a li se slobozi preoţi. „Cui să ne spovedim noi şi cum să facem Sf. Paşti?“ — se jăluiau bieţii creştini.

Indreptarea acestei stări se va face numai prin înfiinţarea de şcoli de teologie, unde să se pregătească preoţi din elementele de pe loc. La stăruinţa noastră s'a aprobat înfiinţarea unui seminar la Dubăsari. Dar deschiderea s'a amânat până la toamnă. Tot aşa s'a hotărât înfiinţarea unei facultăţi de teologie la Odesa, decan fiind numit I. P. C. Arhimandrit Iuliu Scriban, însă deschiderea cursurilor la fel s'a amânat.

Misionarii pe care-i avem lucrează în tăcere şi cu toată stăruinţa la posturile lor. Pe vreme de iarnă, pe ger groaznic, ei au străbătut, uneori pe jos, satele şi cătunele împrăştiate, ce n'au văzut preot de un cârd de ani, aducând până în casele cele mai sărace mângâiere şi bucurie.

Râvna apostolică şi spiritul de jertfă al unora este vrednic de toată preţuirea. Aceştia s'au condus de cuvintele Sf. Scripturi:

„Cine întoarce pe fratele său dela rătăcirea căii lui, va

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

mântui un suflet dela moarte şi va acoperi o sumedenie de păcate (*Iacov*: V,20).

Populaţia este binevoitoare şi se leagă uşor de preot, mai ales când vede un păstor adevărat. Bisericile sunt pline de credincioşi de toate vârstele. Slujbele sunt înduioşetoare. Cuvenitele preotului sunt sorbite cu sete şi adesea stârnesc lacrimi. „La noi nu sunt slujbe fără lacrimi", — îmi spunea cineva la Odesa.

Am luat măsuri ca preoţii să predice cât mai des şi să stăruie la catehizarea poporului. Cununiile şi botezurile în masă continuă.

Silinţe deosebite pentru catehizarea poporului au fost depuse în cursul Postului Mare. La toate centrele judeţene s'au organizat conferinţe apologetice, tratând subiecte religioase atacate de comunişti. La Odesa şi Tiraspol au fost aduşi vorbitori şi din Ţară.

Conferinţele acestea, însoţite de concerte religioase, au fost gustate cu multă mulţumire de intelectualii oraşelor.

Lucrătorii noştri misionari au avut mai ales grijă de educaţia tineretului în spiritul creştinesc. Pentru adulţi s'au ţinut cursuri catehetice duminicale şi în unele părţi de mai multe ori pe săptămână.

Pentru şcolari predarea religiei a fost introdusă în programa de învăţământ, atât la şcolile primare cât şi la cele secundare. La şcolile primare religia este predată de preoţi, dar numai acolo unde sunt. Un neajuns mare îl face lipsa de manuale de religie şi de tablouri intuitive.

Unde lipsesc preoţi, căci avem puţini, religia este predată de învăţători. Şi învăţătorii aproape toţi sunt localnici, rămaşi dela sovietici. Ei n'au avut de unde să înveţe temeiurile credinţei, mai ales cei tineri. Ba au desfăşurat chiar propagandă antireligioasă, căci aceasta intră în programul de învăţământ sovietic. De aceea şi copiii fac constatări ca acestea: *„In anul trecut învăţătorul ne spunea că nu-i Dumnezeu şi să nu-i ascultăm pe părinţi, da acum ne învaţă să credem în Dumnezeu"*.

Lucrul acesta se va îndrepta numai când vom avea preoţi deajuns.

Pentru educaţia religioasă a tineretului universitar s'a în-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

fiinţat, la Universitatea din Odesa, o catedră de morală creştină. Cursurile sunt ţinute de I. P. C. Arhim. Iuliu Scriban.

Misionarii dela oraşe, printre alte treburi, fac cursuri de limba românească pentru funcţionarii localnici.

Cuvântul preotului, ca să fie mai cu roade, trebue ajutat cu materiale de propagandă: cărticele de rugăciuni, foi şi broşuri populare, iconiţe, cruciliţe etc. Ne gândim, dacă ne va fi cu putinţă, să înjghebăm o tipografie la Odesa. Ateliere pentru obiecte bisericeşti au fost înfiinţate pe lângă două centre protoiereşti.

Cu mijloace proprii am editat un calendar al anului 1942, în ruseşte, în 10.000 bucăţi, pe care l-am răspândit la satele ruseşti. Acum scoatem revista *„Transnistria Creştină"*. Apoi mănăstirea din Berşad, jud. Balta, scoate revista de propagandă religioasă *„Duminica"*. Apare bilunar, cu text paralel în româneşte şi ruseşte, şi este condusă de ieromonahul Varlaam Chiriţă, starețul mănăstirii.

Fiindcă n'avem un ziar bisericesc pentru popor, am luat înţelegere şi am însărcinat pe pr. Gheorghe Harghel să scrie regulat articole religioase la ziarul *„Glasul Nistrului"*, ce apare la Odesa. In felul acesta învăţăturile bisericii răsbat odată cu ziarul, fără a face anume cheltueli.

Pentru răspândirea cărţilor şi obiectelor religioase s'au înfiinţat la mai multe protoierii depozite speciale şi au fost angajaţi colportori. O mare piedecă vine însă din pricina greutăţilor de schimb a mărcilor în bani româneşti.

Pentru ajutorarea celor nevoiaşi, în unele centre s'au înfiinţat comitete de binefacere şi s'au dat şezători şi concerte religioase. O faptă vrednică de amintit este a părintelui misionar Misail Chiriţă, care a adunat din Basarabia o cantitate însemnată de alimente şi le-a împărţit la săracii din Odesa.

Spre a stăvili mişcarea sectelor, am îndatorat pe misionari să cerceteze cât mai des satele fără preoţi şi să facă pe rând slujbe în ele.

Am cerut să se introducă la sate cântarea de obşte şi să se organizeze cercuri de „Râvnitori ai Ortodoxiei". Părinţii inspectori-misionari au fost însărcinaţi să se ocupe de aproape de centrele molipsite de secte.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Ca lucrările şi iniţiativele unora să fie cunoscute de ceilalţi, preoţii se adună la timpuri hotărâte, în conferinţe pastorale pe plăşi şi judeţe şi se sfătuesc asupra feluritelor probleme misionare.

Lucrările uşoare de reparaţie a bisericilor nu au încetat nici iarna. Numai la Odesa în cursul acestei ierni s'au reparat şi sfinţit 15 biserici. Credincioşii înoesc bisericile cu mijloacele lor, fără a cere sprijinul statului.

La parohii am introdus registre mitricale şi am hotărît să se alcătuiască inventar de averea bisericilor.

* * *

Aceasta este pe scurt povestirea ostenelilor noastre din acest trimestru. Ne-am silit să cuprindem şi să ocupăm întregul teren misionar ce ni s'a încredinţat. Deosebită atenţie am dat catehizării poporului şi educaţiei creştine a tineretului.

Acum, după ce am pus temelie organizării noastre, nădăjduim pe viitor să putem face şi mai mult. Numai că ne trebuesc lucruri, despre care am pomenit şi în darea-de-seamă trecută: 1) *şcoli de teologie*, 2) *mijloace de propagandă misionară* şi 3) *mijloace de transport*.

Când le vom avea, misionarismul transnistrian va căpăta alte aripi.

p. Şeful Misiunii,
Arhim. **A. NICA**

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

TABLOU

de personalul Misiunii Ortodoxe Româneşti în Transnistria, aflat în funcţiune la data de 31 Martie 1942.

I. PERSONALUL CENTRAL AL MISIUNII

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Localitatea de unde vine	Slujba şi gradul funcţiunii
1	I. P. C. Arhim. I. Scriban	Facult. Teologie Bucureşti	Şeful Misiunii
2	P. C. Arhim. A. Nica	„	Vicarul I al Misiunii
3	P. C. Protos. A. Harghel	Bucureşti	Vicarul II al Misiunii
4	Ic. st. Nicolae Grosu	Chişinău	Inspector-misionar
5	Ic. st. Dimitrie Popovici	Bălţi	„ „
6	Ec. Teodor Rudiev	Chişinău	„ „
7	Vasile Paşa	Bucureşti	Secretarul Misiunii (impiegat cu 2 gr.)
8	Const. Florescu	Iaşi	Şef. birou cu 1 gr.
9	Ierom. N. Cicală	Bălţi	Subşef. birou cu 2 gr.
10	Pr. Ion Irimia	Facult. Teologie Cernăuţi	„ „ „ 1 gr.
11	Iosif Ciorbea	Sibiu	Impiegat cu 2 gr.
12	Pr. V. Moscalencu	Tăriceni, Prahova	Detaşat în cancelaria Misiunii din raionul Salz—Tiraspol
13	Ierod. Lavru Florea	Bucureşti	Diacon
14	Maxim Pugacev	Ismail	Ajutor de misionar
15	Grigore Ordeanu	Bucureşti	Impiegat. Secretar particular
16	Valeria Ordeanu	„	Menajeră
17	Gavrilă Ieremia	„	Om de serviciu

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

II. PERSONALUL DELA PAROHII

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Eparhia de unde vine	Parohia la care funcţionează	Insărcinări felurite	Observaţii
			Oraşul Odesa		
1	Pr. Nicov Andrei	Chişinăului	Catedrala Odesa	Protopopul oraş.	salariat
2	„ Harghel Gheorghe	„	Bis. Greceacă	Subprot. I	„
3	„ Dodu Adrian	„	„ Cimitirului	—	„
4	„ Petrovici Mihai	„	„ Naşt. M. Domnului	—	„
5	„ Chiorpec Vasile	Buzăului	„ Naşt. Domnului	—	„
6	„ Petrovici Teodor	Ismailului	„ Sf. Metodie şi Chiril	post. II	„
7	„ Svetlov Alexandru	Chişinăului	„ Sf. Grigore Teologul	—	—
8	„ Baibuzenco Const.	localnic	„ Sturza	post. II	—
9	„ Florea Teodor	„	„ „	post. I Subprot. II	—
10	„ Surmeli Const.	„	„ Sf. Metodie şi Chiril	post. I	—
11	„ Hrenovschi Gavril	„	Catedrala or. Odesa	—	—
12	„ Matfeevici Nic.	„	Bis. Sf. Grigore Teologul	—	—
13	„ Pilnenchi Ion	„	„ Adormirii M. Domnului	—	—
14	„ Prozorovschi Alex.	„	„ Cazanscaia	—	—
15	„ Muretov Mihail	„	„ Naşt. M. Domnului	—	—
16	„ Razumovici Teodor	„	„ Cazanscaia	—	—
17	„ Covalevschi Pavel	„	„ Inălţării Domnului	—	—
18	„ Ivanov Vladimir	„	„ Sf. Alexie	—	—
19	„ Leleacov Pavel	„	„ Sf. Nicolae	—	—
20	„ Danilov Vasile	„	„ Sf. Arhangheli	—	—
21	„ Levitchi Simeon	„	„ Grecească	—	—
22	„ Mihailovschi Andrei	„	„ Bunei Vestiri	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

23	Pr. Panaiot Stavru	localnic	Bis. Grecească	—	—
24	„ Braga Vasile	„	„ Cimitirului	—	—
25	„ Gdeşinschi Grigorie	„	„ Toţi Sfinţii	—	—
26	„ Petricenco Vladimir	„	„ Crivaia Balca	—	—
27	Protod. Stihie Vasile	Ismailului	Catedrala or. Odesa	—	salariat
28	Diacon Goreanov Nichita	localnic	Bis. Naşt. M. Domnului	—	—
29	„ Covalenco Dimitrie	„	Catedrala or. Odesa	—	—
30	„ Procovschi Serghie	„	Bis. Grecească	—	—
31	Cânt. Tihonov Nicolae	„	„ Sf. Metodiu şi Chiril	—	—
32	„ Orlov Grigorie	„	„ Cazanscaia	—	—
33	„ Nichiforov Ion	„	„ Cimitirului	—	—
34	„ Rojnovschi Nicolae	„	„ Sf. Nicolae	—	—
35	„ Dziuba Teodor	„	„ Catedralei	—	—
36	„ Caiudin Alexie	„	„ „	—	—
37	„ Şipovalnic Victor	Chişinăului	„ Sturza	—	—
38	„ Vernovschi Nic.	localnic	„ Sf. Grigore Teologul	—	—
39	„ Dobrodeev Serghie	„	„ Înălţarea Domnului	—	—
40	„ Popovici Pavel	„	„ Crivaia Balca	—	—
41	„ Pencnâi Nichita	„	„ Sf. Alexie	—	—

Judeţul Odesa

42	Pr. Popovici Visarion	Chişinăului	Bis. Adormirii, Odesa	Protopop jud.	salariat
43	„ Erhan Dumitru	Ismailului	Berezanca	S-prot. Antonovo	„
44	„ Pintiischi Alexie	„	Blagovo	„ Blagovo	„
45	„ Caranga Teodor	„	Ianovca	„ Ianovca	„
46	„ Rumeanţov Const.	localnic	Zatişie	—	—
47	„ Soenco Iacob	„	Slaveano-Serbca	—	—
48	„ Colot Ignatie	„	Nerubaiscoe	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Eparhia de unde vine	Parohia la care funcţionează	Insărcinări felurite	Observaţii
49	Pr. Cehovici Petru	localnic	Buialâc	—	—
50	„ Sinchevici Iosif	„	Severinovca	—	—
51	„ Fedotiev Mihail	„	Gnileacovo	—	—
52	„ Slavo Vasile	„	Alexandrovca	—	—
53	„ Procofiev Ion	„	Usatova	—	—
54	„ Veşcerovici Dimitrie	„	Troiţcoie	—	—
55	„ Jalinschi Mihail	„	Şose-Ostrovscoie	—	—
56	„ Boico Afanasie	„	Maligonova	—	—
57	„ Volcov Alexie	„	Ilinca	—	—
		Judeţul Ovidiopol			
58	Pr. Cuprină Nicolae	Chişinăului	Catedrala Ovidiopol	Prot. judeţului	salariat
59	„ Lefter Teodor	Ismailului	„ „	s-prot. Ovidiopol	„
60	„ Baljalarschi Pavel	„	Beleaevca	„ Beleaevca	„
61	„ Focşa Eftimie	„	Frantzfeld	„ Franzfeld	„
62	„ Budeanu Atanasie	Hotinului	Grădiniţa	—	„
63	Ierom. Pârnău Teofan	Chişinăului	Iasca	—	—
64	Pr. Macagon Matei	localnic	Maiachi	—	—
65	Cânt. Barbu Ştefan	„	Iasca	—	—
		Judeţul Oceacov			
66	Pr. Macovei Alex.	Ismailului	Catedrala Oceacov	Prot. judeţului	salariat
67	„ Ciobanu Sebastian	„	„ „	s-prot. Oceacov	„
68	„ Chiriţă Misail	Chişinăului	Neceainoe	„ Neceainoe	„

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

69	„ Zubcu Ilie,	Ismailului	Varvarovca	„ Varvarovca	„
70	„ Varzopov Simion	„	pr. în raion Varvarovca	—	—
71	Ierom. Buhoci Gavril	Moldovei	„ „ „ „	—	—
		Judeţul Berezovca			
72	Pr. Busuioc Vitalie	Ismailului	Catedrala, Berezovca	Prot. judeţului	salariat
73	„ Iacoban Ion	„	Veselinovo	s-prot. Veselinovo	„
74	„ Busuioc Nicolae	„	Mostovoie	„ Mostovoie	„
75	„ Ghinceac Const.	„	Catedrala, Berezovca	„ Berezovca	„
		Judeţul Tiraspol			
76	Pr. Velehorschi Vesp.	Bucovinei	Catedrala, Tiraspol	Protopop jud.	salariat
77	„ Postoroncă Ion	Chişinăului	Bis. Militară-Tiraspol	subpr. Tiraspol	„
78	„ David Portase-Prut	„	Slobozia	„ Slobozia	„
79	„ Timuş Alex.	„	Grosulovo	„ Grosulovo	„
80	„ Evstratiev Vladimir	„	Razdelnaia	„ Razdelnaia	„
81	„ Erhan Gheorghe	„	Ţebricova	„ Ţebricova	„
82	„ Jereghie Gheorghe	Ismailului	Slobozia-rusă	—	—
83	„ Găbureac Dimitrie	Huşilor	Tucmigiu	—	—
84	„ Stroe Nicolae	Olteniei	Mălăeşti	—	—
85	„ Zamora Constantin	„	Slobozia-română	—	—
86	Ierom. Marcoci Iosaf	Moldovei	Ciuburciu	—	—
87	„ Cojocaru Gherman	„	Blijni Hutor	—	—
88	„ Iovu Ipolit	Argeşului	Corotna	—	—
89	„ Simin Sebastian	Chişinăului	Speia	—	—
90	„ Cărpiniş Daniil	Olteniei	Zartaica	—	diurnă

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Eparhia de unde vine	Parohia la care funcţionează	Insărcinări felurite	Observaţii
91	„ Gorceac Vichentie	Chişinăului	Mălăeşti	—	—
92	Ierod. Priboianu Clement	Olteniei	Zartaica	—	—
93	„ Porfirie Tarasie	Huşilor	Târnauca	—	—
94	Pr. Briuhoveţchi Iacob	localnic	Catedrala Tiraspol	—	—
95	„ Chiriţă Ion	„	„ „	—	—
96	„ Dobrovolschi Victor	„	Glinaia	—	—
97	„ Fialcovschi Ianuarie	„	Caragaci	—	—
98	„ Topolius Mihail	„	Sucleia	—	—
99	„ Halupa Alexandru	„	Crasnagorca (Mălăeştii Noi)	—	—
100	„ Tihonov Pavel	„	Grebenic	—	—
101	„ Meghi Nicolae	„	Parcani	—	—
102	Diacon Ostrov Vasile	„	Catedrala Tiraspol	—	—
103	„ Repnicov Alex.	„	Glinaia	—	—
104	„ Soloviov Mihail	„	Poniatovca	—	—
105	„ Melnicov Vladimir	„	Grebenic	—	—
106	Cânt. Burhanov Vasile	„	Catedrala Tiraspol	—	—
107	„ Stahov Vasile	j. Tighina	Ciuburciu	—	—
108	„ Bunduchi Zotic	„	Târnauca	—	—
109	„ Glodea Ilarion	loc.-refug.	Slobozia-română	cânt. I	—
110	„ Verdeş Vitalie	localnic	„ „	„ II	—
111	„ Dobrovolschi Vasile	„	Mălăeşti	—	—
112	Cânt. Badaşcu Teodor	„	Speia	—	—
113	„ Dobrov Simion	„	Parcani	—	—
114	„ Cernicenco T. A.	„	Slobozia-rusă	—	—
115	„ Sliusarencu Vasile	„	Sucleia	—	—
116	„ Comarniţchi Nicolae	„	Glinaia	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

117	„ Norocevschi Petru	„	Razdelnaia	—	—
118	„ Nicolaenco Gherasim	„	Corotna	—	—
119	„ Semendev Simion	„	Zartaica	—	—
120	„ Fialcovschi Antonin	„	Caragaci	—	—
121	„ Turceaninov Nichifor	„	Rozalevca	—	—
122	„ Lobot Nicolae	„	Braşovanovca	—	—
		Judeţul Ananiev			
123	Pr. Gheorghian Vladimir	Ismailului	Catedrala Ananiev	Prot. judeţ	salariat
124	„ Popov Gheorghe	Chişinăului	Troiţca	subprot. Troiţca	„
125	„ Smântână Grigorie	„	Şireaevo	„ Şireaevo	„
126	„ Bejan Vasile	„	Valea Hoţului	„ V.-Hoţului	„
127	„ Gociu Const.	Timişoarei	Jerebcova	—	—
128	Ierom. Chiriţă Gherasim	Moldovei	Novoselovca	—	—
129	„ Lupan Inochentie	Olteniei	Handrabura II	—	—
130	„ Năvală Serafim	„	Novo-Gheorghievca	—	—
131	„ Georgescu Corneliu	Ungro-Vlah.	Handrabura I	—	—
132	„ Condrea Serafim	Chişinăului	Baitală	—	—
133	„ Donţu Nectarie	„	Condratovca	—	—
134	„ Braga Gavriil	„	Alexandrovca	—	—
135	„ Isacov Simion	Iocalnic	Petroverovca	—	—
136	„ Afanasiev Alexandru	„	Borşcevscoie	—	—
137	„ Beleanovschi Ion	„	Pocrovca	—	—
138	„ Goncearov Gheorghe	„	Pocrovca	—	—
139	„ Diaconov Evghenie	„	Ananiev-suburbie	—	—
140	„ Crâjanovschi Natanael	„	Isaevo	—	—
141	Diacon Ţurcan Victor	„	Valea Hoţului	—	—
142	Cânt. Osipenco Simion	„	Valea Hoţului, Sf. Nicolae	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Eparhia de unde vine	Parohia la care funcţionează	Insărcinări felurite	Observaţii
143	Cânt. Bucinschi Chiril	localnic	V.-Hoţului, bis. Adormirii	—	—
144	„ Negură Constantin	Lăpuşna	Baitală	—	—
		Judeţul Balta			
145	Pr. Grosu Mihail	Chişinăului	Catedrala Balta	Prot. judeţ	salariat
146	„ Pâslaru Alexie	Hotinului	„ „	subprot. Balta	„
147	„ Arventiev Alex.	Chişinăului	Savrani	„ Savrani	„
148	„ Ieremia Spiridon	„	Cecelnic	„ Cecelnic	„
149	Ierom. Varlaam Chiriţă	Hotinului	Berşad	„ Berşad	„
150	Pr. Gheorghiu Nic.	Olteniei	Pârlita	—	—
151	Ierom. Guzu Isidor	Chişinăului	Golm	—	—
152	„ Josan Ilarie	„	Lesniciovca	—	—
153	„ Murariu Dosoftei	Moldovei	Catedrala Balta	Secretar Prot.	salariat
154	Pr. Omelianovici Alex.	localnic	Iuzefovca	—	—
155	„ Marţişevschi Autonom	„	Bendzari	—	—
156	„ Pavlişin Gherasim	„	Iacubovca	—	—
157	„ Carcevschi Teodor	„	Olgopol	—	—
158	„ Famulevici Ion	„	Pisceana	—	—
159	Cânt. Tcaciuc Petru	„	Baibuzovca	—	—
		Judeţul Golta			
160	Pr. Sârbu Ion	Hotinului	Catedrala Golta	Prot. judeţ	salariat
161	„ Rudnâi Eutihie	Ismailului	„ „	subprot. Golta	„
162	„ Bandurovschi Pavel	„	Liubaşovca	„ Liubaşevca	„

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

163	„ Ilaș Gheorghe	Hotinului	Crivoe Ozero	„ Crivoe Ozero	„
164	Ierom. Matei Alipie	Chișinăului	Bobric	—	—
165	„ Ostrovaru Efrem	„	Sirovo	—	—
166	Pr. Sabarov Vladimir	localnic	Acmecetca	—	—
167	Cânt. Praniţchi Alexie	„	Sf. Nicolae—Golta	—	—

Judeţul Dubăsari

168	Pr. Negrilă Ion	Sibiului	Catedrala Dubăsari	Prot. judeţ.	salariat
169	„ Gagea Leonte	loc.-ref.	„ „	S-prot. Dubăsari	„
170	„ Fântână Gh.	Moldovei	Ocna	„ Ocna	„
171	„ Tomescu Gh.	Olteniei	Grigoriopol	„ Grigoriopol	„
172	„ Guţiu Virgil	Clujului	Zaharievca	„ Zaharievca	„
173	„ Grobeiu Eugeniu	„	Ciorna	„ Ciorna	„
174	„ Raicu Mihail	Huşilor	Coşniţa	—	„
175	„ Vasilaș Mihail	Olteniei	Butur	—	„
176	„ Munteanu Const.	„	Corjevo	—	„
177	„ Gherguș Nicolae	„	Pârâta	—	„
178	„ Popescu Victor	„	Taşlâc	—	„
179	„ Bârlogeanu Nicolae	„	Mahala	—	„
180	„ Popescu Gh.	„	Delacău	—	—
181	Ierom. Crăciun Elefterie	Chișinăului	Pogrebe	—	—
182	„ Lozovanu Damian	„	Doroţcaia	—	—
183	„ Ghenoiu Gherontie	Olteniei	Goian	—	diurnă
184	„ Glăvan David	„	Ţibulăuca	—	„
185	„ Georgescu Caliopie	„	Molovata	—	„
186	„ Braşoveanu Filaret	„	Grigoriopol-ajut.	—	„
187	„ Manţog Calinic	Chișinăului	Rohii	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Eparhia de unde vine	Parohia la care funcţionează	Insărcinări felurite	Observaţii
188	„ Georgescu Agatanghel	Chişinăului	Şipca	—	—
189	„ Bradu Pavel	„	Topală	—	—
190	Pr. Vijevschi Stahie	„	Doi Bani	—	—
191	„ Lupaşcu Mihail	localnic	Lunga	—	—
192	„ Natiajni Ion	„	Cocieri	—	—
193	Ierod. Gherman Dineaţa	Olteniei	Catedrala Dubăsari	Secretarul Prot.	salariat
194	Cânt. Leahu Ştefan	Chişinău	Şipca	—	—
195	„ Portărescu Lupu	jud. Orhei	Goian	—	—
196	„ Dima Alexandru	Oltenia	Taşlâc	—	—
197	„ Dulgheru Dumitru	jud. Orhei	Harmaţca	—	—
198	„ Berzan Luchian	localnic-ref	Doroţcaia	—	—
199	„ Malai Serghie	„	Catedrala Dubăsari	Post. II	—
200	„ Parobin Ivan	„	Corjevo	—	—
201	„ Chitomir Petru	„	Dubova	—	—
202	„ Motânga Ilie	„	Dubău I	—	—
203	„ Terentiev Gavril	„	Delacău	—	—
		Judeţul Râbniţa			
204	Pr. Podgurschi Alex.	Hotinului	Catedrala Râbniţa	Prot. judeţ	salariat
205	„ Apostol Ion	Huşilor	„ „	S-prot. Râbniţa	„
206	„ I. Loghin Ţurcanu	Hotinului	Camenca	„ Camenca	„
207	„ Stoian Gheorghe	„	Codima	„ Codima	„
208	Ierom. Barancea Severian	Moldovei	Birzula	„ Birzula	„
209	Pr. Mantu Vasile	Olteniei	Hrustova	—	„
210	„ Bârsănescu Ion	„	Jora	—	„

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

211	Ierom. Curcubet Filaret	Chişinăului	Mihălăuca	—	—
212	„ Hâncu Ilarion	„	Voroncău	—	—
213	„ Roman Anania	Argeşului	Zozuleni	—	—
214	„ Hăţiş Inochentie	Olteniei	Ghederim	—	—
215	Pr. Teohari Alex.	localnic	Birzula	—	—
216	„ Jorneac Mihail	„	Cucută	—	—
217	„ Feodorov Panteleimon	„	Dumitraşcovo	—	—
218	Cânt. Duţă Ion	Bucureşti	Catedrala Râbniţa	—	salariat
219	„ Didencu Sebastian	Chişinău	Mihălăuca	—	—
220	„ Caminceanu Alex.	jud. Orhei	Voroncău	—	—
221	„ Spătaru Maxim	„	Popencu	—	—
222	„ Tudose Andrei	„	Jora	—	—
223	„ Roşior Dumitru	localnic	Birzula	—	—

Judeţul Tulcin

224	Pr. Cuculschi Teodor	Hotinului	Catedrala Tulcin	Subprot. Tulcin.	salariat
225	„ Colacicovschi Vasile	„	Broţlar	„ Broţlar	„
226	„ Onica Gheorghe	„	Trăstineţ	„ Trăstineţ	„
227	„ Murafa Nicanor	„	Spicov	„ Spicov	„
228	„ Turchevici Emilian	localnic	Naşt. M. D-lui, Tulcin	—	—
229	„ Petrovschi Vladimir	„	Spicov	—	—
230	„ Iavorovschi Petru	„	Naşt. Domnului, Tulcin	—	—
231	„ Straşevici Vasile	„	Adormirea M. Domnului	—	—
232	„ Clopotovschi Modest	„	Peciara	—	—
233	„ Covalschi Timotei	„	Chinaşev	—	—
234	„ Samardac Simion	„	Nestervarca	—	—
235	„ Liseţchi Ilarion	„	Adormirea M. D-lui, Tulcin	—	—
236	„ Dubiniuc Vasile	„	Ladâjin	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Nr. crt.	Numele şi pronumele	Eparhia de unde vine	Parohia la care funcţionează	Insărcinări felurite	Observaţii
237	„ Lotoţchi Petru	localnic	Sura Copieva	—	—
238	„ Leviţchi Vladimir	„	Ulianiţâ	—	—
239	„ Tarasinchevici Alex.	„	Vâtegailovca	—	—
240	Ierom. Dereveaga Adrian	„	Tarasovca	—	—
241	Diacon Şlenscovoi Terentie	„	Voitovca	—	—
242	Cânt. Glemboţchi Nichita	„	Monastârschi	—	—
		Judeţul Jugastru			
243	Pr. Demideţchi Gr.	Hotinului	Catedrala Iampol	Prot. judeţ.	salariat
244	„ Dumanciuc Boris	„	„ „	s.-prot. Iampol	„
245	„ Leviţchi Gheorghe	„	Cernivţi	„ Cernivţi	„
246	„ Rusnac Filip	„	Tomaşpol	„ Tomaşpol	„
247	„ Belevici Vasile	localnic	Netrebovca	—	—
248	„ Scladanovschi Gavril	„	Comargorod	—	—
249	„ Didevici Ion	„	Marchivca	—	—
250	„ Zatula Vasile	„	Lipovca	—	—
251	Cânt. Morgur Petru	„	Palanca	—	—
252	„ Chiba Ion	„	Chisliţca	—	—
253	„ Tocarciuc Zaharia	„	Ţapovca	—	—
254	„ Lapinschi Teodor	„	Antopoli	—	—
255	„ Umanschi Teodor	„	Crijopol	—	—
256	„ Ioachimenco Iosif	„	Bis. Sf. Adormiri, Tomaşpol	—	—
257	„ Melnic Vasile	„	Antonovca	—	—
258	„ Grobceac Filip	„	Tomaşpol	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

259	„ Malanciuc Alex.	localnic	Ialăuţi	—	—
260	„ Stefurca Ion	„	Ignatovca	—	—
261	„ Sochirba Anton	„	Netrebovca	—	—
262	„ Ţâbuliac Ioachim	„	Lipovca	—	—
263	„ Reşetnic Ştefan	„	Rusova Radianca	—	—
264	„ Săpun Ştefan	„	Ştefanovca	—	—
265	„ Panteleimon Herman	„	Ulianovca-Otcenaşevca	—	—

Judeţul Moghilău

266	Pr. Vasilovici Const.	Bucovinei	Catedrala Moghilău	Prot. judeţ.	salariat
267	„ Ţurcanu Boris	Hotinului	„ „	s.-prot. Moghilău	„
268	„ Bogdăneţ Alex.	„	Iareşev	„ Iareşev	„
269	„ Nestor Ilie	„	Şargorod	„ Şargorod	„
270	„ Cobâlaş Andrei	„	Jmerinca	„ Jmerinca	„
271	„ Plahteev Vladimir	localnic	Golăncăuţi	—	—
272	„ Cosciuc Sava	„	Efimovca	—	—
273	„ Sepcenco Alex.	„	Lozova	—	—
274	„ Ganiţchi Ion	„	Crasnoe	—	—
275	„ Colejinschi Gh.	„	Copâstâriu	—	—
276	„ Liubinschi Petru	„	Sadcăuţi	—	—
277	„ Antoniuc Panteleimon	„	Nesicovca	—	—
278	„ Oliinicenco Ion	„	Sugachi	—	—
279	„ Crupschi Ion	„	Sf. Alexandru, Moghilău	—	—
280	„ Matfeenco Mihail	Hotinului	Severinovca	—	—
281	„ Remchevici Mihail	localnic	Potochi	—	—
282	„ Goloşchevici Mihail	„	Acoper. M. D-lui--Jmerinca	—	—
283	„ Dobronovschi Antonie	„	Sf. Nicolae „	—	—
284	Diacon Grigoruc Timotei	„	Acoper. M. D-lui „	—	—
285	Cânt. Ştefanovici Vladimir	„	Tg. Jmerinca	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Rânduit pe judeţe personalul slujitor al Misiunii Ortodoxe Române în Transnistria se înfăţişează astfel, după număr şi trecerea cu salar până la data de 31 Martie 1942 :

	Preoţi	Diaconi	Cântăreţi	TOTAL	TRECUŢI CU SALAR			TOTAL
					Preoţi	Diaconi	Cântăreţi	
Oraşul Odesa . . .	26	4	11	41	6	1	—	7
Jud. Odesa	16	—	—	16	4	—	—	4
„ Ovidiopol . .	7	—	1	8	5	—	—	5
„ Oceacov . . .	6	—	—	6	4	—	—	4
„ Berezovca . .	4	—	—	4	4	—	—	4
„ Tiraspol . . .	24	6	17	47	7	—	—	7
„ Ananiev . . .	18	1	3	22	4	—	—	4
„ Balta	13	1	1	15	5	1	—	6
„ Golta	7	—	1	8	4	—	—	4
„ Dubăsari . .	25	1	10	36	16	1	—	17
„ Râbniţa . . .	14	—	6	20	7	—	1	8
„ Tulcin	17	1	1	19	4	—	—	4
„ Jugastru . . .	8	—	15	23	4	—	—	4
„ Moghilău . .	18	1	1	20	5	—	—	5
Total . . .	203	15	67		79	3	1	
		Total general . . .		285		*Total general . . .*		83

Notă: Din totalul de 285 slujitori bisericeşti de parohie, 133 sunt veniţi din Ţară (115 preoţi, 5 diaconi, 13 cântăreţi), iar restul de 152 sunt localnici (88 preoţi, 10 diaconi şi 54 cântăreţi).

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

III. PERSONALUL MĂNĂSTIRILOR

Nr. crt.	Denumirea mănăstirii	Judeţul	Stareţ	Numărul trăitorilor
	Mănăstiri de monahi:			
1.	Sf. Pantelimon	or. Odesa	Ierom. Soltiţchi Vasile	5
2.	Sf. Adormire (Bolişoi Fontan)	„ Odesa	„ Zavatta Armando	2
3.	Sf. Treime	or. Balta	„ Cerchez Zosima	6
4.	Berşad	jud. Balta	„ Chiriţă Varlaam	6
5.	Păsăţele	jud. Balta	„ Tocilat Sebastian	2
6.	Schitul Lipeţcoe	„ Râbniţa	„ Barancea Severian	2
7.	Sf. Antonie (Osipovca)	„ Dubăsari	„ Tabac Antim	6
			Total . .	29
	Mănăstiri de maici:			
8.	Sf. Arhanghel Mihail	or. Odesa	Monahia Magdalena Bereşteanu	3
9.	Sf. Maria Magdalena	„ Odesa	„ Bucaci Anatolia (Duhovnic: ierom. Cojocaru Inochentie)	30
			Total . .	33
			Total general . .	62

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Spicuiri din activitatea protoieriilor

1. Protoieria oraşului Odesa

Oraşul Odesa a fost sub regimul bolşevic un centru puternic de propagandă comunistă. La intrarea armatelor române, Odesa avea aspectul unei cetăţi pustii, deoarece întreaga populaţie fusese obligată, din cauza deselor bombardamente, să se retragă în catacombele oraşului.

Sub noua administraţie românească, Odesa a devenit nod de atracţie a multor vizitatori. In acest oraş înainte au fost vreo 60 biserici şi capele ortodoxe. Sub regimul comunist toate au fost închise, rămânând numai una singură, pe care o ţineau mai mult ca să arăte oamenilor diplomatici, că în Rusia este libertate religioasă. Astăzi în oraşul Odesa sunt deschise 15 biserici, deservite de preoţi misionari veniţi din Ţară şi dintre cei localnici.

Populaţia oraşului a întâmpinat cu cea mai mare dragoste această operă de reîncreştinare, ce se desfăşoară cu râvnă de către Misiunea noastră. Toate bisericile au fost reclădite şi reparate numai de populaţie. Pretutindenea domneşte o viaţă nouă. Lumea intelectuală trăieşte sub altă zodie. Căderea fulgerătoare a bolşevismului a schimbat complet structura sufletească. Toţi se întrec în fapte de milostenii şi fiecare îşi purifică sufletul printr'un act de binefacere.

In cursul Postului Mare s'au ţinut conferinţe duminicale, însoţite de concerte religioase. Următorii vorbitori au tratat subiecte religioase de actualitate, şi anume: Arhim. Antim Nica, Pr. Nicolaie Grosu, Pr. Teodor Rudiev, Pr. Mihail Madan, Protos. Antonie Harghel şi Pr. Teodor Florea.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

2. Protoieria jud. Odesa.

Judeţul Odesa cuprinde subprotoieriile: Odesa, Antonovo, Blagovo şi Ianovca. Din rapoartele sosite dela protoiereul de judeţ, Părintele Visarion Popovici, se constată că s'a început la sate o adevărată campanie de reclădire a bisericilor dărâmate. Misionarii trimişi fac slujbe şi catehizează în satele lipsite de preoţi, cu toate greutăţile de călătorie, mai ales în timpul de faţă al inundaţiilor.

3. Protoieria jud. Ovidiopol.

Populaţia judeţului e mai mult ucraineană, dar se arată foarte paşnică şi cu multă dragoste faţă de biserică. In judeţ sunt şi câteva sate de colonişti germani, cari ne-au venit în ajutor la refacerea bisericilor ortodoxe. Majoritatea bisericilor sunt înoite de credincioşi, dar lipsesc preoţi. Zilnic sosesc delegaţi de prin cele mai depărtate sate şi cer preoţi care să cunoască limba lor. în satele moldoveneşti Grădiniţa, Iasca şi Troiţca s'a ivit secta *inochentiştilor*, care a început să facă propagandă. Aceştia sunt şi cei mai îndârjiţi duşmani ai îndreptării calendarului. Cei trei subprotoierei dela Beleavca, Franzfeld şi Ovidiopol, lucrează cu spor la îndrumarea poporului.

Oraşul Ovidiopol, lipsit în prezent de comunicaţii principale, pare a fi un oraş uitat. Aici se află o singură biserică, unde slujeşte Părintele Nicolae Cupriană, protoiereul judeţului.

Sfinţia sa a organizat o şcoală de catehizare, unde, împreună cu membrii corpului didactic din oraş, desfăşoară o frumoasă activitate.

4. Protoieria jud. Oceacov.

Este judeţul cel mai lipsit de căi de comunicaţie şi cel mai puţin populat. Oraşul Oceacov se află pe malul Mării Negre, la o depărtare de 90 km. de Odesa.

Din raportul părintelui Protoiereu Al. Macovei se constată că populaţia de acolo, în majoritate ucraineană, este plină de avânt religios, iar catehizarea tineretului se face cu succes în toate şcolile primare.

In oraşul Oceacov, părintele Macovei a înfiinţat un curs de limbă românească pentru populaţia oraşului. Predarea limbii

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

se face de patru ori pe săptămână; odată cu aceasta se face şi catehizarea celor ce vin la cursuri.

Cu începerea Postului Mare, sfinţia sa a organizat un ciclu de predici şi conferinţe populare, obţinând roade frumoase. Învăţământul religios se predă regulat în cele două şcoli primare din oraş.

La sediul protoieriei s'a înfiinţat un serviciu de colportaj şi un depozit de obiecte religioase.

Lucrarea misionară se desfăşoară cu toată stăruinţa, îndeosebi de preoţii veniţi din Eparhia Ismailului.

5. **Protoieria jud. Berezovca.**

In fiecare plasă au fost cercetate şi vizitate aproape toate parohiile. Cu această ocazie au fost botezaţi în massă câteva sute de copii mici, s'au făcut zeci de cununii şi s'au prohodit pe la morminte toţi acei cari, în timpul celor fără de Dumnezeu, au fost înmormântaţi fără a li se face creştineasca rugăciune.

Cu prilejul săvârşirii slujbelor religioase, preoţii au ţinut cuvântări, mai ales pentru tineret.

Pentru a da un nou avânt vieţii parohiale s'au organizat consiliile parohiale, iar pentru a veni în ajutorul celor lipsiţi, s'au înfiinţat comitete de binefacere.

Fiecare slujbă este împodobită cu predică. Cu prilejul feluritelor slujbe, preoţii sfătuesc şi învaţă poporul, căutând a-l îndruma pe calea vieţii creştineşti. Orice prilej îl folosesc preoţii pentru a scoate în lumină superioritatea credinţei faţă de necredinţă.

Educarea tineretului se face prin şcoli şi prin adunări.

Din cercetările făcute prin judeţ se constată că, din punct de vedere religios, poporul în general poate fi împărţit în mai multe categorii: 1) *Aderenţi* şi *sprijinitori* înfocaţi ai credinţei adevărate; aceştia sunt oamenii cei mai în vârstă; 2) *Indiferenţii*, cari nu se interesează de vieaţa religioasă şi 3) *duşmanii* credinţei, cari în general sunt şi prietenii comuniştilor.

Tineretul este foarte strein de problemele credinţei. Totuşi o parte din acesta este dornic să înveţe adevărurile credinţei şi în special rugăciunile. Vrea să citească literatură religioasă prin care s'ar combate teoriile comuniste. Dacă aceste cerinţe

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

sufleteşti ale tineretului vor fi la timp satisfăcute pe deplin, socotim că vom avea o nouă generaţie de creştini, tot aşa de credincioşi ca şi părinţii lor.

6. Protoieria jud. Tiraspol

Setea credincioşilor pentru cele sfinte face să înflorească bisericile pe tot cuprinsul acestui judeţ. In toate comunele moldoveneşti de pe malul Nistrului, bisericile sunt sfinţite şi sunt preoţi.

In plasa Slobozia, care este cea mai românească din întreaga Transnistrie, fiind alcătuită numai din moldoveni, fiecare comună îşi are biserică şi preot. In această plasă, părintele subprotoiereu David I. Portase desfăşoară o bogată activitate. La reşedinţa plăşii a organizat un curs seral de catehizare cu intelectualii satului. In cadrul aceleaşi iniţiative, a organizat şezători culturale, unde, în colaborare cu toţi învăţătorii, se desfăşoară o frumoasă activitate culturală şi naţională. In comuna Slobozia-română, părintele subprotoiereu a organizat primul cămin cultural din acest judeţ, cu care prilej d. prof. Sthall, directorul Institutului Naţional de Statistică din Bucureşti, a dăruit căminului din localitate o frumoasă bibliotecă din partea Fundaţiilor Regale, alcătuită din peste 1000 volume legate.

In plasa Razdelnaia, condusă de subprotoiereul Vladimir Eustratie, se desfăşoară aceiaşi frumoasă activitate.

In urma unei inspecţii făcută în plasa Grosulovo, de către Părintele Vespasian Velehorschi, protoiereul judeţului, se constată că, în acest raion, părintele Alexandru Timuş desfăşoară şi el o vie lucrare, mai ales în ce priveşte catehizarea tineretului la şcolile primare.

In oraşul Tiraspol s'a organizat o şcoală de catehizare a tineretului, unde d. Maxim Pugaciov, un vechi misionar laic, desfăşoară o frumoasă activitate. Şcoala funcţionează sub îndrumarea părintelui T. Rudiev, inspector-misionar, şi se ţin conferinţe publice de două ori pe săptămână.

La catedrala oraşalui, în fiecare sărbătoare se ţin predici în limba română şi rusă, iar slujbele se fac întotdeauna în sobor de mulţi preoţi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Oraşul acesta cu un procent mare de moldoveni, la care s'au adăugat câteva sute de funcţionari veniţi din ţară, are aspectul unui oraş aproape românesc. Aici sunt două biserici, ce sunt frequentate de o mare mulţime de enoriaşi, dornici să asculte serviciile religioase, ce se desfăşoară totdeauna într'o atmosferă plină de misticism.

7. **Protoieria jud. Ananiev.**

In acest judeţ sunt 25 biserici în funcţiune, din care 15 lăcaşuri păstrate dinaintea revoluţiei, 7 amenajate în localuri şcolare şi 3 în alte localuri publice potrivite. In curs de reparaţie sunt 9 biserici, iar 8 parohii n'au biserici de loc.

In ziua de 13 Ianuarie s'a ţinut la reşedinţa protoieriei o adunare a preoţilor din judeţ, la care au luat parte 13 preoţi, un diacon şi un cântăreţ. După desbaterea mai multor chestiuni de ordin administrativ şi organizator, s'a anunţat că la Ananiev se va înfiinţa o fabrică de lumânări, de unde se va procura pe viitor ceară pentru toate bisericile din judeţ. La aceeaşi şedinţă a luat parte şi d. Inspector şcolar.

Părintele Protoiereu a cerut ca învăţătorii, cari au făcut propagandă antireligioasă, să fie mutaţi din posturile avute sub bolşevici. D-l Inspector şcolar a promis că va lua măsurile necesare în vederea bunei colaborări a şcoalei cu biserica.

8. **Protoieria jud. Balta.**

In ziua de 10 Martie 1942 s'a ţinut conferinţa administrativă a clerului din raionul Balta, la care au luat parte toţi preoţii şi cântăreţii din raion, sub preşedinţia protoiereului de judeţ Mihail Grosu.

Discutându-se, printre altele, chestiunea calendarului, păr. Protoiereu a adus la cunoştinţă hotărîrile luate în această privinţă de forurile înalte ale bisericii noastre.

Un preot localnic, anume Leonte Daţenco a obiectat că ar fi necesar ca Patriarhia ecumenică din Constantinopol să trimită o pastorală în acest sens, prin mijlocirea Patriarhiei Române. Luând cuvântul, păr. Subprotoiereu A. Pâslaru combate această părere, ca neavând nici un temeiu serios şi fiind jignitoare pentru Biserica românească, care îşi exercită oblăduirea

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

peste Transnistria şi ca atare trebue ascultată ca având autoritate deplină.

In ordinea chestiunilor culturale, s'a luat o serie de măsuri în legătură cu încreştinarea şi catehizarea tineretului. Pentru o mai bună orânduire economică a parohiilor s'a hotărît înfiinţarea epitropiilor şi consiliilor parohiale, urmând a se face demersuri şi pentru redobândirea bunurilor parohiale.

Curând se va deschide la mănăstirea din Balta o fabrică de lumănări pentru nevoile bisericeşti. Tot în oraşul Balta, la sediul protoieriei, s'a deschis un atelier de obiecte bisericeşti.

Subprotoiereul raionului Savrani, părintele A. Arventiev, raportează că a inspectat 11 parohii, găsind în curs de reparaţie 4 biserici. La şcolile inspectate a constatat că, acolo unde lipsesc preoţi, învăţătorii predau regulat religia, copiii cunoscând materia. Sfinţia sa arată că în satul Dubki există un azil de copii, înfiinţat de bolşevici anume pentru creşterea generaţiilor noui în spiritul comunist. Aici adunau ei copiii din toate colţurile Ucrainei, izolându-i de lume într'o pădure, unde se află şi astăzi acest azil. Părintele Arventiev a luat contact cu pretorul şi inspectorul şcolar al locului şi împreună au pornit iniţiativa de a li se da acestor copii altă creştere, în spiritul creştin. In prezent copiii ştiu a-şi face semnul sf. cruci şi cunosc primele noţiuni de religie. In acest azil, păr. Subprotoiereu şi-a luat sarcina să organizeze personal educaţia morală şi religioasă. Cere însă să se trimită preoţi, fiind numai 4 în prezent, în întreaga plasă Savrani, la un număr de peste 25.000 capi de familie.

9. **Protoieria jud. Golta.**

Protoieria judeţului numără cinci raioane având, până în prezent, 32 de biserici în bună stare, cu 4 subprotoierei şi 6 preoţi localnici. Populaţia e mai mult ucraineană.

Din raportul subprotoiereului Eutihie Rudnâi — rezultă că, în acest judeţ, se simte o mare lipsă de preoţi. Din inspecţiile făcute prin comune, sfinţia sa a constatat că în unele sate secta *baptistă* a început o vie propagandă.

In înţelegere cu autorităţile locale s'au luat măsuri pentru a împiedeca răspândirea ei, părinţii subprotoierei fiind însăr-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

cinaţi ca în aceste comune să facă catehizarea poporului şi în special a tineretului, şi să organizeze conferinţe populare creştine.

Prin judeţ s'au înjghebat coruri bisericeşti, iar la şcolile primare se predă regulat învăţământul religios; s'au înfiinţat consilii parohiale şi s'a început repararea bisericilor dărâmate sub bolşevici.

In oraşul Golta s'a organizat o şcoală de catehizare, unde se ţin conferinţe publice cu caracter moral-educativ. La sediul protoieriei s'a organizat un serviciu de colportaj.

10. **Protoieria jud. Dubăsari.**

Este cel mai românesc judeţ din întreaga Transnistrie. Propaganda comunistă s'a desfăşurat aici cu mai multă tărie. Toate eforturile lor însă au fost zădarnice.

Iată ce spune în această privinţa Părintele M. Vasilaş din Oltenia, acum misionar în comuna Butur: *„Bătrânii au păstrat aceiaşi credinţă pravoslavnică de altădată; copiii însă sunt lipsiţi complet de orice cunoştinţă şi viaţă morală. Pentru salvarea lor m'am adresat d-lor învăţători, ca să mă ajute la această operă de reîncreştinare. Nu mi-au răspuns nici unul. Văzând aceasta, m'am adresat atunci deadreptul copiilor, chemându-i la şcoală de două ori pe săptămână, Miercurea şi Vinerea seara. Aici i-am învăţat cântece religioase, vorbindu-le despre viaţa Mântuitorului, despre timpurile vechi de persecuţie, asemănătoare cu prigoana bolşevică din timpurile noastre. La început se arătau indiferenţi, dar acum numărul lor este neîncăpător în şcoală, ajungând până la 500 copii şi tineret. Scopul urmărit de mine este formarea de caractere creştine şi obişnuirea lor cu frequentarea sf. biserici. Pentru aceasta cântecele religioase sunt cântate de către copii în biserică, după săvârşirea serviciului divin. Rezultatul este, că de unde înainte se vedea în biserică doar câte un copil ici-colo, acum ei vin toţi cu o dragoste nemărginită spre a cânta, iar părinţii spre a-i asculta. Totdeauna aceste cântece storc lăcrimi bătrânilor. Eu însumi sunt mulţumit"*.

Da, Părinte Vasilaş, trebuie să fii mulţămit, căci lucruri frumoase şi vrednice lucrezi în parohia Butur, iar noi îţi aducem laude cuvenite, prin aceste câteva rânduri.

Din comuna Pârâta, Părintele misionar Gherguş, venit din Mitropolia Craiovei, printr'un raport ne face cunoscut că în pa-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

rohia sf. sale, nefiind biserică, după multe greutăţi a izbutit să amenajeze, în şcoală, o frumoasă capelă, pe care a înzestrat'o cu toate odoarele trebuitoare.

„Am muncit zi şi noapte, spune părintele Gherguş, *şi sunt bucuros că am învins puterile răului, iar azi culeg în parohia mea rodurile muncii depuse. Voi continua cu acelaşi stăruinţă şi cu acelaşi dragoste, ca şi până acuma, şi poate că, dacă va vrea Dumnezeu, voi fi păstorul lor până la adânci bătrâneţe"*.

Iată ce simţiri vrednice dospesc în sufletul acestui tânăr preot misionar! Mulţi au venit în Transnistria, dar foarte puţini ne-au desvăluit această dorinţă să rămâie aici *„până la adânci bătrâneţe"*.

In acest judeţ, după cum reesă din raportul Părintelui Protoiereu Ion Negrilă, s'au semnalat şi unele începuturi sectare. Astfel în comuna Tihonovca se găsesc vreo 50 suflete din secta *„nazarineană"*.

11. Protoieria jud. Râbniţa.

Părintele Protoiereu Alexandru Podgurschi raportează: *„Lucrarea mea am început o cu Anul Nou. De ziua Bobotezei am organizat o frumoasă procesiune în frunte cu preoţi, steaguri şi două coruri. Cu autorităţile civile şi militare, cu d. Prefect al judeţului şi mulţime de popor ne-am îndreptat spre apele Nistrului. Aici o cruce măreaţă de ghiaţă vestea că şi pentru acest mal a răsărit Soarele Dreptăţii.*

De data aceasta pe malurile amândouă ale Nistrului au răsunat tradiţionalele bubuituri de tunuri. La această sărbătoare au venit mulţi basarabeni, trecând Nistrul, ca să ia parte la bucuria fraţilor lor transnistrieni. Cu această ocazie am spus şi eu câteva cuvinte, îndemnând poporul să se împărtăşească cu credinţă din apa sfinţită".

După descrierea desvoltării vieţii bisericeşti în părţile locului, părintele Protoiereu ne vesteşte că pe data de 28 Ianuarie, la Râbniţa, s'au deschis cursurile de limbă moldovenească, unde urmează aproape 200 de ascultători, în majoritate învăţători, funcţionari şi tineret.

Inaugurarea s'a făcut în prezenţa d. Prefect, a d. Inspector şcolar şi a celorlalte autorităţi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

După slujba de deschidere părintele Protoiereu vorbeşte despre subiectul: „Dumnezeu este Vieaţa, Calea şi Adevărul". *„Le-am arătat pasagii din Puşchin, Lermontov, Şevcenco şi alţi poeţi, pe care-i cunoşteau, dar ale căror poezii religioase le erau străine Le am arătat cum sufletele oamenilor luminaţi tind spre Dumnezeu. Astfel Puşchin zice că prin rugăciune „se linişteşte tulburarea sufletului meu şi în ceruri văd pe Dumnezeu".*

In acelaş raport părintele protoiereu se arată îngrijorat de răspândirea sectanţilor, cari au început să lucreze în unele sate.

Cere neîntârziat să fie trimişi preoţi-misionari în satele Honorovca, Cernomin, Cozlovca, Dumitraşcova, Pesceanca, urmând a stăvili propaganda sectară în aceste părţi.

In ziua de 25 Ianuarie s'a făcut sfinţirea bisericii din satul Ofatinţi, cu care ocazie au venit din Basarabia mulţime de moldoveni. Se cuvin laude deosebite locuitorului Covalciuc, căruia întreaga populaţie i-a adus mulţămiri, pentru faptul că, fiind primar pe timpul bolşevicilor, a stăruit să păstreze întreagă catapeteasma bisericii.

Părintele subprotoiereu Gh. Stoian, dela Camenca, arată că obiceiurile în acest raion sunt la fel cu cele din Basarabia, fiind aici bineprimită şi îndreptarea calendarului.

12. Protoieria jud. Tulcin

Pe ziua de 1 Ianuarie 1942 a fost numit subprotoiereu al oraşului Tulcin, Părintele Cuculschi, cu delegaţie vremelnică de protoiereu de judeţ,—un vrednic misionar din eparhia Hotinului.

Grija Sf. Sale a fost îndreptată mai mult spre tineret, în care scop a organizat cursuri de catehizare, unde membrii corpului didactic localnic, dintre cari unii cu studii teologice superioare din Kiev, s'au oferit a ţine un şir de conferinţe religioase. In acest scop s'au fixat următoarele subiecte: 1. Existenţa lui Dumnezeu. 2. Criza lumii vechi şi venirea în lume a Mântuitorului. 3. Crearea lumii şi a omului de către Dumnezeu. 4. Scopul şi menirea omului pe pământ. 5. Existenţa sufletului. 6. Neputinţa lămuririi fenomenelor psihice cu dovezi pur materialiste. 7. Sentimentul religios în muzică. 8. Păcatul şi răsplata viitoare. 9. Patimile Mântuitorului şi jertfa de răscumpărare. 10. Sfintele Taine. 11. Reforma calendaristică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Conferinţele acestea se ţin în fiecare Duminică şi sărbătoare.

Referitor la mişcarea sectară, se constată că numărul sectanţilor în întregul judeţ se ridică la următoarele cifre:

a) Creştini după evanghelie 255
b) Adventişti de ziua a VII-a 42
c) Baptişti 11
d) Ştundişti 9

Nu mai socotim pe lipoveni (bezpopovţi), îngrămădiţi în cele două sate: Gura-nouă, în număr de 216 şi Cernâşevca-rusă—300. Toţi sectanţii amintiţi, până în prezent nu fac nici adunări şi nici propagandă.

„După convorbirile avute cu mai mulţi dintre ei — raportează Părintele Cuculschi — *am ajuns la părerea că, dacă s'ar numi peste tot preoţi stăruitori şi vrednici, toţi sectanţii ar fi uşor întorşi la calea adevărului, mai ales acum când ei sunt încă neorganizaţi".*

In judeţ se mai observă o nouă mişcare sectară a *bogomililor* sau *pelerinilor*, care ar fi o ramură a inochentismului. Aceştia stărue în rugăciuni şi posturi, se feresc de biserica oficială, pretind ca preoţii să fie absolut fără prihană, să facă slujbe lungi şi evlavioase, să nu-şi scurteze părul, să ţină calendarul vechiu. Cred totuşi că, dacă li s'ar da preoţi destoinici, s'ar întoarce iar la ortodoxie.

Pe ziua de 15 Ianuarie, s'a ţinut, la reşedinţa protoieriei, o conferinţă cu cei 17 preoţi şi 2 diaconi localnici. Li-s'au cercetat actele şi s'au dat instrucţiuni de lucru.

Făcând vizite în mai multe sate, Păr. Protoiereu a constatat că o parte din populaţie, şi mai ales familiile celor trimişi în Siberia, duc o viaţă de mizerie. Sfinţia sa a luat iniţiativa înfiinţării unui comitet pentru ajutorarea lor şi, împreună cu ofiţerii din garnizoană şi funcţionarii locali, a adunat suma de 1.300 R. K. K. S. (78.000 lei). Tot în acest scop, pe ziua de 8 Martie, s'a dat o serbare în sala Prefecturii, la care a cântat corul oraşului, condus de prof. D. Klevciuc. Cu acest prilej s'au adunat încă 850 R. K. K. S. Din această sumă s'au cumpărat alimente, care, împreună cu ajutoarele băneşti ce se vor mai strânge, se vor împărţi săracilor în preajma sfintelor Paşti.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

13. **Protoieria jud. Jugastru.**

Acest judeţ are 94 parohii şi este împărţit în 4 raioane. Postul de protoiereu al judeţului este încredinţct părintelui Grigore Demideţchi din Episcopia Hotinului, ajutat de 4 subprotoierei.

Clerul local numără 20 preoţi, 2 diaconi şi peste 50 cântăreţi.

In judeţ sunt 15 biserici în stare bună, iar celelalte sunt în părăginä.

După cum raportează părintele protoiereu, preoţii trimişi de Misiune sunt la posturile lor şi muncesc conştiincios. Catehizarea copiilor le este preocuparea mai de seamă. *„In cursul Postului cutreeră satele lipsite de păstori şi împărtăşesc copiii botezaţi, cum şi pe cei mari. Catehizarea şcolarilor alcătuieşte grija lor de căpetenie“.*

Cu deosebită râvnă şi pricepere lucrează părintele Filip Rusnac, subprotoiereu la Tomaşpol, un raion cu 32 parohii, în care 5 biserici sunt în stare bună, 22 în curs de reparaţie, iar 5 sate fără biserici. Raionul Tomaşpol are 10 preoţi localnici şi 12 cântăreţi. La 2 biserici slujba de cântăreţ e îndeplinită vremelnic de femeile: preoteasa-văduvă Elena Romanenco la Comargorod şi Elisabeta Zincovschi la Jalobi.

Pe alocurea au luat fiinţă consilii parohiale, care se interesează de aproape de mersul treburilor bisericeşti, mai ales de repararea sfintelor lăcaşuri.

Peste tot lumea cere preoţi pentru fiecare parohie în parte şi arată sete mare de cele duhovniceşti.

Cât priveşte introducerea calendarului îndreptat, tot părintele Rusnac ne vesteşte că poporul îl primeşte cu îngăduinţă, încât majoritatea credincioşilor au făcut sărbătorile odată cu biserica noastră. Se găsesc însă o seamă de preoţi localnici, cari din nepricepere nu se lasă convinşi de necesitatea acestei reforme.

14. **Protoieria jud. Moghilău.**

După cum raportează părintele Constantin Vasilovici, protoiereul judeţului, cel mai bine se prezintă raionul Moghilău. Invăţământul religios în oraş e predat de Protoiereul C. Vasi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

lovici şi păr. B. Ţurcanu, iar în şcolile primare—de cântăreţii bisericeşti, şi unde e lipsă, de învăţătorii cari posedă cunoştinţe religioase.

Constatând lipsa materialului didactic pentru predarea învăţământului religios, Protoieria în colaborare cu Prefectura jud. Moghilău a luat iniţiativa tipăririi unei cărticele de rugăciuni în limba slavonă, scoţând prima ediţie în 5000 cărticele şi proiectând a II-a ediţie în 10.000 exemplare.

Pentru a înlesni credincioşilor dobândirea de iconiţe, cruciuliţe şi cărticele de rugăciune, s'a înfiinţat un magazin de desfacere sub conducerea părintelui subprotoiereu Boris Ţurcanu.

Insemnăm în deosebi lucrarea bărbătească, desfăşurată cu probă îmbucurătoare de părintele subprotoiereu Andrei Cobâlaş, dela raionul Jmerinca. Cucernicia sa, inspectând amănunţit predarea învăţământului religios la şcolile secundare, a ţinut şi câte o lecţie-model, iar pentru şcolarii cursului superior, cum şi pentru învăţători—conferinţe permanente de caracter apologetic. In scop de a îndruma predarea învăţământului religios pe calea metodică uniformă, păr. Cobâlaş, în înţelegere cu inspectoratul şcolar, a pus la cale un ciclu de conferinţe pedagogice pentru cateheţi, cuprinzând cam 10—12 lecţiuni, până la sfârşitul anului şcolar. Intâia conferinţă a ţinut-o la 28 Februarie, la care au luat parte peste 40 învăţători, desvoltând subiectul: „Trebuinţa religiei în şcoală". Cei de faţă au mulţămit părintelui conferenţiar şi au cerut cât mai multă literatură religioasă.

In deobşte atmosfera religioasă în întregul judeţ se arată a fi bună.

---

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Din viaţa mănăstirilor

Mănăstirea Sf. Pantelimon din Odesa.

Mitocul de altădată al mănăstirii Sf. Pantelimon din muntele Atos, cu o mulţime de clădiri împrejurul măreţei biserici cu trei altare, s'a reînfiinţat cu osteneala ieromonahului Vasile Soltiţchi dela mănăstirea Hârbovăţ, jud. Orhei. Capela din etajul de jos a fost sfinţită la 1 Martie a. c. de un sobor de preoţi. Iconostasul a fost lucrat sub supravegherea ing. Egorov, din materialul donat de credincioşi. Lucrările de reparare a bisericii mari şi clădirilor mănăstireşti au început.

Mănăstirea Sf. Adormiri dela Bolişoi-Fontan – Odesa.

Această mănăstire a fost înfiinţată pe la începutul secolului XIX-lea, pe moşia boierului Alexandru Tăutu. Este aşezată pe malul mării, la o depărtare de vreo 10 Klm. de Odesa, în cartierul Bolişoi-Fontan. Aici, înainte de a lua fiinţă mănăstirea, a fost o casă arhierească, unde adesea găzduia Mitropolitul Gavriil Bănulescu, cu prilejul vizitelor canonice ce le făcea prin Odesa şi sudul Transnistriei, care pe atunci depindeau de Arhiepiscopia Chişinăului. Aici lucrează cu mult suflet ieromonahul Armando Zavatta, stăreţul mănăstirii.

Mănăstirea „Sf. Treime“ din Balta.

Pentru a stăvili mişcarea inochentistă la Balta, unde sectanţii se adunau în jurul mormântului păr. Teodosie Levitchi, încă din August 1941, ieromonahul Zosima Cerchez, un vechi cunoscător al inochentiştilor, a început să organizeze mănăstirea.

Datorită măsurilor luate de sfinţia sa, inochentiştii s'au mutat la Lipeţcoie, jud. Râbniţa.

El a început să lucreze cu multă râvnă şi pricepere. In prezent aici se desfăşoară o activitate rodnică gospodărească şi misionară.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Mănăstirea Berşad, jud. Balta.

Este o veche mănăstire, unde sub regimul comunist a fost reşedinţa mai multor episcopi refugiaţi din Rusia. Aici se află stareţ părintele ierom. Varlaam Chiriţă, un preot cu multă pricepere şi râvnă. A organizat viaţa monahală, iar pentru luminarea poporului sfinţia sa a scos o foaie de zidire sufletească, denumita „*Duminica*", scrisă în limba rusă şi română.

Schitul Păsăţele, jud. Balta.

Părintele Sebastian Tocilat dela mănăstirea Hâncu—Lăpuşna a fost trimis la acest schit pentru a reînfiinţa fosta mănăstire de călugări din Păsăţele. Aici se află două biserici, din care numai una e în bună stare, cealaltă având nevoie de reparaţii.

Schitul Lipeţcoe, jud. Râbniţa.

In urma constatărilor făcute la faţa locului de părintele inspector-misionar T. Rudiev, Misiunea Ortodoxă a găsit de bine a înfiinţa, în fosta „*grădina raiului*" lui Inochentie, un schit, care să depindă de mănăstirea Sf. Tremie din Balta. Organizarea acestuia a fost încredinţată ierom. Barancea Severian. In „grădina raiului" au fost vreo 40 de trăitori, cari ,fiind din vechea sectă inochentistă, au fost arestaţi. Zilele acestea ne-a sosit vestea că ei au fost eliberaţi şi s'au înapoiat la Lipeţcoie. Misiunea Ortodoxă caută să-i aibă încontinuu sub supraveghiere.

Mănăstirea „Sf. Antonie" din Osipovca, jud. Dubăsari.

Mănăstirea aceasta a fost înfiinţată în veacul al XIX de o principesă. Conducerea şi organizarea mănăstirii o are stareţul ierom. Antim Tabac. Aici sunt şase trăitori.

Mănăstirea de maici „Sf. Arhhanghel Mihail" din Odesa.

Aşezată aproape în centrul orasului, această mănăstire datează din anul 1841 şi a fost una din cele mai mari mănăstiri din aceste locuri. Aici stareţa Monahia Bereşteanu depune o frumoasă activitate, organizând viaţa monahală şi ocupându-se în prezent cu multă sârguinţă de repararea unor clădiri ale mănăstirii.

Mănăstirea de maici „Sf. Maria Magdalena"—Odesa.

E situată în cartierul *Srednii Fontan* din Odesa şi adăposteşte 6 monahii, 12 rasofore şi 12 surori, în total 30 veţuitoare, sub conducerea igumenei Anatolia Bucaci. In ziua de 11 Ianuarie s'au făcut alegerile consiliului de administraţie şi s'a pus baza vieţii monahale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Cronica mărunţă

Angajarea misionarilor

Cucernicii preoţi cari vor să vie în Transnistria ca slujitori şi misionari trebuie să cunoască următoarele:

1. Misiunea primeşte numai preoţi gata hirotonisiţi, de preferinţă cu o vechime de cel puţin un an.

2. Incadrarea în Misiune se face pe cale de detaşare, candidaţii păstrându-şi în Ţară posturile şi drepturile de salarizare.

3. In afară de limba românească, trebuie să cunoască una din limbile: rusă sau ucraineană.

Apoi vor trebui să înainteze Misiunei:

1. *Cerere* de numire,

2. *Certificat de aptitudini misionare* dela Episcopie.

3. *Invoire canonică* pentru detaşare în Transnistria pentru cel puţin şase luni.

Dela clerul rămas sub ocupaţie în Basarabia sau Bucovina, pe lângă cele de mai sus, se cere şi o *dovadă* din partea comisiei de verificare, că a obţinut aviz favorabil de reprimire în slujbă.

In ceiace priveşte cântăreţii, nesimţindu-se până în prezent mare nevoie şi având în vedere că în toate satele transnistriene cântă coruri, conduse de cântăreţi localnici, Misiunea încă nu găseşte trebuitoare recrutarea celor din Ţară, neavând ca atare nici disponibilităţi bugetare.

Salarizarea clerului

In privinţa salarizării, preoţii *refugiaţi*, detaşaţi în Transnistria, beneficiază de aceleaşi drepturi acordate tuturor funcţionarilor detaşaţi, potrivit studiilor şi gradaţiilor ce au.

Clerul nerefugiat se încadrează după aceleaşi norme, beneficiind însă de un singur salar (cu începere dela 1 Martie a. c.).

Nu se acordă ajutoare familiare, nici alte accesorii. In schimb se plăteşte salarul de două ori, corespunzător drepturilor fiecăruia, după categoria I-a, fără nici o altă reţinere. Salarul se achită în mărci germane (R.K.K.S.), cu dreptul de a schimba jumătate în lei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

DANII PRIMITE

Adeverim cu mulţămire primirea la Misiunea noastră a următoarelor obiecte de cult şi bani:

I. Obiecte de cult

Numele şi pronumele donatorilor	Adresa	Conţinutul
Sf. Arhiepiscopie	Bucureşti	Trei icoane
Ministerul Propag.	Bucureşti	Mai multe cărţi, tablouri
Sf. Episcopie	Roman	100 calendare-foi pe 1942, veştminte şi cărţi
Sf. Episcopie	Caransebeş	486 cărţi şi broş. literare
Biserica—„Slobozia“	Bucureşti	19 cărţi bis. şi 12 icoane
Parohia Negreşti II	Jud. Neamţ	Veşminte, cărţi şi sf. vase
„ Boteşti	„ Fălciu	31 obiecte de cult (cărţi şi veşminte)
„ „Sf. Dumitru“	Tulcea	51 icoane şi 34 cărţi manuale de şcoală
„ Tomai	Jud. Cahul	16 cărţi de ritual
Sf. Episcopie	Huşi	Cărţi bis. şi 20 antimise
Mitropolia Moldovei	Iaşi	Cărţi bis. şi veşminte
Cassa g-lă de pensii	Bucureşti	Un rând de sf. vase şi Evanghelie de argint
Oficiul Protoieriei	Vaslui	Cărţi bis. şi 50 antimise
Bis. „Sf. Ecaterina“	Bucureşti	12 mineie
Bis. din Isaccea	Jud. Tulcea	12 cărţi de ritual
„ „ Murgeni	„ Tutova	16 cărţi, veşminte şi antimise
Protoieria Slatina	„ Olt	142 cărţi bis. şi 2 cununii
Sf. Episcopie	Bălţi	230 cărţi, 20 per. veşminte şi Sf. Vase
Sf. Episcopie	Bălţi	100 cărţi, 10 per. veşminte şi Sf. Vase
Parohia Găteşti	Jud. Cahul	Vase Sfinte şi alte obiecte
Bis. „Stavropaleos“	Bucureşti	20 icoane şi cruci în valoare de 18.550 lei
Episcopia Hotinului	Bălţi	100 cărţi de prohoade

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

II. Danii în bani

NUMELE DONATORILOR	Adresa	Lei
Parohia Delgiler	Jud. Chilia	7.000
„ Borogani	„ Cahul	5.800
„ Ciuleni	„ Cahul	5.800
„ Măgurele	„ Tulcea	815
„ Bata	„ Severin	656
„ Vâlcov	„ Chilia	600
„ Sarinasuf	„ Tulcea	500
„ Duilimeni	„ Chilia	300
„ Borisovca	„ „	430
„ Felnac	„ Timiş	300
„ Canat—Calfa	„ Tulcea	380
„ Sărăria	„ Cet.-Albă	300
„ Eschipolis	„ Chilia	390
„ Pavlovca	„ „	283
„ Etulia	„ Ismail	150
„ Hunedoara	„ Hunedoara	100
„ Alexandreşti	„ Ismail	120
„ I. Gh. Duca	„ Chilia	100
„ Sf. Atanasie şi Chiril	„ Iaşi	1.725
„ Sf. Ioan Botezătorul	„ „	1.525

VESTIRE

Înştiinţăm pe cei cari binevoesc să ne trimeată mandate în lei la Tiraspol, că oficiul P.T.T. din Tiraspol primeşte numai mandate în R.K.K.S.

Deaceea mandatele arătate mai jos au trebuit să fie întoarse înapoi donatorilor din Ţară. Noi rugăm stăruitor pe aceşti sprijinitori ai Misiunii să ne trimeată din nou aceste mandate pe adresa: *Misiunea Ortodoxă Românească în Transnistria*, însă nu prin oficiul Tiraspol, ci prin oficiul P.T.T. Tighina, unde am aranjat să se primească mandatele noastre în lei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Iată tabloul mandatelor întoarse în Ţară şi pe care le aşteptăm din nou:

NUMELE DONATORILOR	Adresa	Lei
Vasile Strician	Buzla-Severin	40
Parohia Groşi-Faget	Jud. Severin	48
,, Cazacii-Vechi	,, C.-Albă	650
,, Mihăileni	,, Chilia	200
,, Satu-Nou	,, Ismail	277
,, Somova	,, Tulcea	1.100
,, Măcin	,, ,,	490
,, Roşu	,, Cahul	150
,, Luncaviţa	,, Tulcea	270
,, Calica	,, ,,	81
,, Faraoani	,, C.-Albă	452
,, Ictar	,, Timiş-Torontal	250
,, Cot-Chitai	,, C.-Albă	370
,, Acmanghit	,, Chilia	330
,, Camcic	,, ,,	200
,, Calceva	,, Ismail	540
,, Baccialia	,, Chilia	500
,, Budachi	,, C.-Albă	300
,, Dubeşti	,, Severin	250

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Cărţi şi reviste

Niculescu T. Andrei: *Balta, oraşul luminilor transnistriene.* Tip. „Bucovina", Bucureşti 1941, p. 16.

E o monografie a oraşului şi judeţului Balta. Multă atenţie se dă ereticului Inochentie. Chipul acestuia, autorul îl aşează pe prima pagină şi părcă doreşte să-l reabiliteze prezentându-l ca mare luptător pentru cauza naţională şi libertăţile fundamentale: libertatea limbii, a obiceiurilor şi a credinţei.

Este printre cărturarii transnistrieni de aici acest curent, fiindcă nu cunosc mişcarea inochentistă şi urmările păgubitoare de suflet ale ei. Apreciem lucrarea şi străduinţa d-lui A. Niculescu ca bun român şi vrednic inspector şcolar, însă să ne fie iertat: a denumi *luminător* un ucigător de suflete este o mare greşală.

Deaceia, după mine, mai nimerită ar fi fost denumirea monografiei cu Inochentie de *„Balta, oraşul umbrelor transnistriene"*.

Mântuitorul lămurit spune: „Cine nu-i cu Mine, împotriva Mea este"; şi „Cine nu adună, acela risipeşte" (Mat. XII, 13).

Poporul însetat de graiul şi propoveduirea în limba strămoşească alerga la el, ca la un izvor viu al credinţei, însă *„Părintelul"* îi îndruma spre întuneric şi hrube. Pe icoane Inochentie e şi azi zugrăvit ca a III-a ipostasă a Sf. Treimi—Duhul Sfânt, şi i-s'au alcătuit chiar acatiste, unde i se roagă ca lui Dumnezeu: „Părinte Inochentie, Duhule Sfinte".

Dar Inochentie ucidea şi sufletul şi trupul. Nu vă aduceţi aminte, cum bolnavii şi bolnavele de râie şi boli lumeşti numeau aceste boli *„floricele ale Maicii Domnului"?!* Atunci mai este Inochentie „luminătorul dela Balta"?

Cărturarii din Transnistria trebuie să fie alături de biserica strămoşească. Să nu căutăm predecesori ai curentului naţionalist în Inochentie sau alţi rătăciţi, ci în bunul simţ al moldoveanului, care şi-a păstrat graiul şi obiceiurile alături de biserica străbună.

Mişcarea inochentistă, care a adus în trecut atâta sminteală şi desbinare între moldoveni, trebuie canalizată în albia Bisericii lui Hristos.

Pr. T. Rudiev

Iliin St. Paul: *Transnistria şi Ucraina.* Buc. 1941.

In această lucrare autorul, un pasionat cercetător al drepturilor româneşti pe meleagurile din stânga Nistrului, dovedeşte cu prisosinţă, că primii locuitori ai acestei regiuni au fost Românii.

Bolohovenii, aşezaţi pe Bug, despre care vorbesc cronicile încă dela anul 898, nu sunt alţii decât Valahii şi lucrul acesta îl mărturisesc chiar monografiştii de vază şi istoricii ruşi, cum sunt: Kostomarov, Petruşevici şi Karamzin.

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

Intreaga viaţă transnistriană este la fel cu cea din dreapta Nistrului, lucru care a îndemnat pe ţar ca, în anul 1827, să recunoască „*între Nistru şi Bug, acelaş regim ce există în Moldova*" (pag. 25). Nume de oraşe şi sate româneşti: Dubăsari, Plopi, Coşniţa, Lunca, Balta etc. arată că cele două provincii—Transnistria şi Basarabia sunt două surori româneşti, iar încercarea rusească de a schimba numele lor, n'a fost decât o încercare duşmănoasă.

Este interesant cum dovedeşte autorul că primii cazaci n'au fost alţii decât Românii (pag. 18).

Lucrarea aceasta de 29 pagini, cu patru hărţi explicative, merită toată atenţia. Prin această cercetare, autorul încearcă să spulbere orice pretenţiuni asupra acestor ţinuturi româneşti şi dovedeşte drepturile noastre nepieritoare asupra acestui pământ strămoşesc.

Pr. M. Vasilaş

Arhimandritul Antim Nica: *Aspecte misionare din Basarabia.* Tip. „Cartea Românească", Chişinău, 1942, p.p.42.

Autorul tratează despre începuturile învăţământului din Basarabia prin şcolile lancansteriene, caracterizate printr'o puternică notă religioasă. Urmează capitole despre lupta Bisericii basarabene cu mişcarea lipovenească, cu sectantismul şi despre misiunea între evrei. Un capitol deosebit este închinat preocupărilor misionare externe ale Basarabiei.

Lucrarea e de mare folos şi nouă celor din Transnistria prin faptul că, ne aduce la lumină unele lucruri necunoscute: aşa despre lucrarea de răspândire a Bibliei moldoveneşti, prin filiala din Chişinău a *Societăţii biblice*, printre moldovenii din Transnistria, „căci eparhia basarabeană până la 1837 se întindea şi peste Nistru, cuprinzând stepa Oceacov cu oraşele Dubăsari, Tiraspol, Ovidiopol, Odesa, Oceacov" (pag. 8).

Un preot misionar din Odesa, Teodor Carasev, refugiat transnistrian, a lucrat din propria voire, prin 1813—1821, în Basarabia şi Moldova, aducând la credinţa dreaptă mulţi lipoveni. La sfârşitul zilelor s'a călugărit şi a fost înmormântat în mănăstirea Căpriana (pag. 18).

Deasemenea găsim mult material privitor la mişcarea inochentistă în Basarabia şi Transnistria (pag. 26—29).

Foarte interesant se tratează viaţa misionarului basarabean Arhim. Anatolie Chihaî, care a lucrat 20 de ani în Japonia, în oraşele Oasaka şi Hakodate, unde întemeiază o şcoală de cateheţi. Japonezii creştini recunoscători i-au ridicat un monument la Tokio.

Lucrarea e originală, îndrumătoare, se citeşte uşor şi este tipărită în cele mai bune condiţiuni.

Pr. T. Rudiev

Sovietscaia Moldavia (Moldova Sovietică), în limba rusească. Editura de Stat a Moldovei, *Tiraspol* 1939, 264 pagini, tiraj 4500 ex.

Lucrarea de faţă este tipărită cu ocazia împlinirii a 15 ani (1924—1934) dela înfiinţarea republicei moldoveneşti. Această republică „autonomă" făcea parte din cea a Ucrainei independente. Situată pe malul stâng al Nistrului, ca o fâşie de vreo 200 chilometri în lungime, ocupa 8400 km. p., cu o populaţie de 600.000 locuitori din care se pretinde că 49% erau ucraineni, 39% moldoveni, restul evrei, germani, ruşi şi bulgari. Republica moldovenească se alcătuia din judeţele Dubăsari, Tiraspol, Râbniţa, Ananiev

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

şi Balta din Transnistria de astăzi. A fost împărţită în 14 raioane cu capitala la început în Balta, iar mai târziu în Tiraspol (p. 1—23).

Se recunoaşte trecutul istoric al moldovenilor, arătându-se că sunt urmaşi ai slavilor (?) şi romanilor. In 1812 după încheerea păcii dela Bucureşti, după care Basarabia trecea la Ruşi, moldovenii au început o viaţă nouă, spune autorul, căci până atunci, de frica turcilor prădalnici peste 300.000 moldoveni au emigrat în Rusia. Din ei 200.000 s'au aşezat în Transnistria de astăzi, iar ceilalţi au trecut Bugul Se aminteşte de lucrarea Prof. Nic. Iorga *„România de cealaltă parte a Nistrului"*, care „îndrăzneşte" să ceară ca ei să fie alăturaţi la patria mamă. Deaceia, autorul stăruie să dovedească că moldovenii nu sunt români, ci au istoria lor proprie, limba şi cultura lor (p. 24—95).

Se descrie starea jalnică a industriei în graniţele republicei moldoveneşti după revoluţie şi desvoltarea ei sub regimul comunist, înfiinţarea fabricelor de conserve, fructe şi zarzavaturi, a uzinelor electrice şi fabricelor de piele, ulei şi var (p. 96—132).

Şi mai mult s'a făcut pentru organizarea gospodăriilor săteşti, a colhozurilor, fără a ascunde cu ce preţ au fost ţăranii determinaţi să intre în colhozuri: s'a recurs la măsuri drastice (pe cari le socoteşte abuzuri). Celor cari se împotriveau se impunea predarea „suplimentară" a 3.000—4.000 kgr. cereale sau 300—400 ruble, drept împrumut benevol statului. Şi fiindcă majoritatea moldovenilor nu erau în stare a împlini aceasta povară, cei mai mulţi din ei au fost deportaţi în părţile îndepărtate ale Siberiei (p. 133—195).

Sub regimul „blând" al conducerii sovietice s'ar fi ajuns la o îmbunătăţire a stării poporului: s'au deschis şcoli primare şi secundare, aziluri şi grădini de vară pentru copii, spitale, teatre şi cinematografe, o societate corală „Doina", s'au tipărit mai multe reviste şi ziare moldoveneşti (p. 196—264)

Oricine a citit cu răbdare şi luare aminte lucrarea de faţă şi-a pus întrebarea: care a fost rostul înfiinţării republicii moldoveneşti? S'au gândit comuniştii la binele poporului moldovenesc sau au avut interesele lor? De ce a fost înfiinţată *republica moldovenească*, dacă moldovenii erau abia 39%? Şi oare într'adevăr numai 39%, când noi cunoaştem că prin aceste părţi aproape numai sate moldoveneşti sunt?

Sovieticii au dus faţă de moldoveni o politică asemenea Austriei de altă dată faţă de ucrainenii din Bucovina. Mi aduc aminte cum ucrainenii de acolo cu spume la gură susţineau că sunt ruşi, iar locuitorii Rusiei sunt *rosieni*. Cu alte cuvinte, ucrainenii din Austria n'au nimic comun cu cei din Rusia. Acelaş lucru strigau în gura mare comuniştii, stăruind a-i depărta pe moldoveni de români: *„Voi aveţi istoria, cultura şi limba voastră deosebită, voi sunteţi superiori românilor"*.

Până la 1938, în şcolile moldoveneşti învăţământul se preda cu litere latine. Învăţătorii moldoveni însă curând au fost bănuiţi a fi agenţi ai *burgheziei româneşti* şi socotiţi ca *„românizatori"*. Atunci a început o prigoană îngrozitoare împotriva lor şi aproape toţi au tost deportaţi. In August 1938 s'a dat poruncă să se introducă iar alfabetul rusesc, care ar ajuta mult *„desvoltarea şi îmbogăţirea limbii moldoveneşti, dându-le putinţă*

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

moldovenilor a învăţa în original operele geniilor omenirii Lenin şi Stalin".

Cartea e scrisă de 7 autori şi fiecare descrie din punctul lui de vedere, semnând câte un capitol, însă toţi cu scopul vădit de propogandă antiromânească.

Comuniştii râvneau a pune stăpânire pe întreaga Moldovă. Dar bun este Domnul, că visul urât s'a sfârşit, şi cu aceasta s'a prăbuşit faimoasa *republică moldovenească*.

Pr. Teodor Rudiev

Moldova Nouă, revistă de studii şi cercetări transnistriene, an. VI, Nr. 1—3 (Ian.—Dec. 1941). Redacţia şi administraţia Bucureşti, str. N. Golescu Nr. 14, pp. 295+LXX planşe.

Această revistă, pusă în serviciul sufletului românesc de dincolo de Nistru, unde sărmanii noştri fraţi reprezintă cu mari sacrificii latinitatea civilizatoa e, de cea mai reprezentativă personalitate a lor, d-l N. P. Smochină, a luat astăzi o îmbucurătoare amploare.

De unde, până acuma, apariţia ei era deseori ameninţată de diversele „conflicte diplomatice", ca şi de dificultăţile celelalte, zise secundare, dar care totuşi îi făceau zile amare, astzi ea ni se arată nu numai complet eliberată de aceste silnice zăgăzuiri ale fiinţei ei, dar şi îmbrăcată într'o haină de sărbătoare şi cu o ţinută de apogeu, numărul de faţă, mai mare ca cele de până acum, constituind un argument în plus în sprijinul persistenţii noastre dincolo de Nistru.

Revista, în afară de faptul că prezintă un interesant şi impresionant material istoric şi documentar, are un pregnant caracter ştiinţific, lucru care credem că se datoreşte în bună parte directorului ei, care în ciuda tuturor intemperiilor politice, pe care le îndură din 1935, a ştiut să ducă această înaltă cauză a Românilor transnistrieni, până la stadiul în care se găseşte astăzi.

Cel ce scrie prezentele râînduri a fost de faţă, când în aula Universităţii din Iaşi, în mijlocul celor vreo 60 de studente şi studenţi transnistrieni, d-lui Smochină s'a făcut una din primirile cele mai fastuoase şi mai pline de atenţie, pentru opera întreprinsă de domnia sa.

Numărul de faţă al revistei *Moldova Nouă*, mai prezintă încă o caracteristică; anume, articolele mai însemnate sunt tipărite în limbile axei (germană şi italiană), în afară de cea română. Este un indiciu îmbucurător de seriozitate şi maturitate. Aceasta înseamnă, că cercul cititorilor ei s'a mărit.

In numărul de faţă, semnează articole d-nii:

I. Simionescu: Transnistrienii;

N. P. Smochină: Românii dintre Nistru şi Bug;

Aurel Sava: Documente moldoveneşti privitoare la Românii de peste Nistru (1574—1829);

I. Dumitraşcu: Românii Transnistriei în Rusia Centrală Ucraineană, în 1918;

Pan. Halippa: Nistrul în literatura română;

Emil Diaconescu: Bate ceasul dreptăţii pentru Românii de peste Nistru; etc. etc...

Foarte multe clişee şi facsimile (în total 70) dau un aspect ştiinţific revistei.

Dar ceiace este important, este că pe paginele ei se întâlnesc nu numai

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

condeele, şi inimile şi mintile fraţilor noştri de dincolo de Nistru, cu ale celor de aici. Şi cu toţii nu vorbesc de altceva, decât despre cele un milion de suflete româneşti, subjugate până mai ieri, de obscuratismul şi barbaria asiatică.

Diacon Alex. Ciurea
Asistent Universitar

Renaşterea, an XX. Nr. 11—12. Craiova.

Desrobirea Basarabiei şi a Transnistriei a dat prilejul clerului din Mitropolia Olteniei ca, prin organul său cultural, să închine pagini pline de căldură şi frumuseţe către fraţii moldoveni de peste Prut şi Nistru. In acest număr festiv întâlnim rânduri semnate de cele mai alese condeie, cu duioase amintiri şi descrieri despre viaţa şi aspiraţiile moldovenilor de dincolo de Nistru şi Bug. Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Gurie, prin articolul: *„Credincioşii moldoveni de dincolo de Nistru"*, desvăluie câteva frânturi din viaţa petrecută în această provincie între anii 1914—1917, în calitate de profesor şi director al şcoalei de învăţători bisericeşti din comuna Şamovca, gubernia Hersonului. Păr. Prof. Zaufirescu vorbeşte despre *„Problema generală a reîncreştinării Rusiei"*, arătând că în actuala campanie spre Răsărit nu se tinde la distrugerea şi desfiinţarea Rusiei, cum greşit interpretează unii, ci la anihilarea completă a ideilor bolşevice şi la reîncreştinarea poporului. Bisericii noastre ortodoxe îi revine acest rol covârşitor de greu, dar frumos şi măreţ în realizări. Un articol sugestiv intitulat: *Prin ziarişti de viziuni tinereşti*, semnează părintele consilier C. Brânzeiu, evocând activitatea Societăţii „Frăţia" a Macedo-românilor, la care s'au alăturat luptătorii transnistrieni aflaţi în Ţară, în frunte cu prof. N. P. Smochină, Paul Şt. Iliin, A. Niculescu şi alţii. Avântul generaţiei dela 1922, cu adânci viziuni spre zările viitorului, s'a plămădit sub armura tinereţii două decade. Realizările n'au întârziat. Din luptă şi sbucium vizionarii de eri, culeg — azi — rodul unei munci frumoase şi nobile. Mai semnează articole vechii luptători prof. N P. Smochină, Paul St. Iliin, Diomid Strungaru, Ilie Zaftur, A. Niculescu şi alţii.

Misionarul, an. XIII. Nr. 1—Chişinău.

Sub conducerea secţiei culturale a Consiliului Eparhial din Chişinău, apare cu multă îngrijire revista lunară „Misionarul", ocupându-se în mod special numai cu tratarea problemelor misionare. Sub semnătura părintelui inspector-misionar Vasile Prisăcaru, aflăm rânduri scrise cu mult duh şi adevăr, dând unele sugestii, ce vor fi ţinute în seamă în aplicarea lor pe teren la reîncreştinarea poporului de peste Nistru.

„Pronia ne-a dat, scrie *sfinţia sa*, un rar prilej a evada din braţele egoismului ce ne terorizează, de a ieşi odată din mlaştina mulţumirii de sine în care s'a împotmolit conştiinţa. Vom şti noi oare să „folosim acest prilej"? La cronica internă a revistei, pe câteva pagini, se fac unele spicuiri din dările de seamă, publicate de noi prin feluirite reviste, cu unele aprecieri asupra înfăptuirilor din Transnistria. Cronica externă e întocmită de Părintele Profesor dela Bârlad, Corneliu Grumăzescu, un bun luptător şi cărturar, ce se ocupă în deaproape de frământările interne şi de viaţa bisericească a statelor europene şi a celor de peste ocean.

Pr. D. Portase-Prut

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

III. Cronica măruntă

Pagina

Angajarea misionarilor 64
Salarizarea clerului 64
Danii primite 65
Vestire 66

IV. Cărţi şi reviste

Niculescu T. Andrei: *Balta, oraşul luminilor transnistriene* (Pr. T. Rudiev) 68
Iliin Şt. Paul: *Transnistria şi Ucraina* (Pr. M. Vasilaş) . 68
Arhim. Nica A.: *Aspecte misionare din Busarabia* (Pr. T. Rudiev) 69
Sovietscaia Moldavia (Pr. T. Rudiev) 69
Moldova Nouă, an. VI Nr. 1—3 (Diacon A. Ciurea) . . . 71
Renaşterea, an. XX Nr. 11—12; *Misionarul*, an. XIII Nr. 1 (Pr. D. Portase Prut) 72

Abonamentul pe anul 1942 . . . 300 lei
„ pentru instituţii . . . 500 lei
„ de sprijin . . . . . 1000 lei

Abonamentele se trimit pe adresa:

OFICIUL P. T. T. TIGHINA

pentru Misiunea Ortodoxă din Tiraspol

Toate articolele şi cărţile pentru recenzie se trimit la sediul

MISIUNII ORTODOXE ROMÂNE — TIRASPOL

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro

TIPOGRAFIA
„CARTEA ROMÂNEASCĂ"
CHIȘINĂU

Prețul Lei 60

https://biblioteca-digitala.ro / http://arhivelenationale.ro